

JÖNKÖPING UNIVERSITY

*School of Education and
Communication*

Kultur eller kön – eller både och?

En kritisk diskursanalys av den politiska debatten om
hedersrelaterat våld

FÖRFATTARE: Carl Bylander
Tess Rikardsson

KURS: Medie- och kommunikationsvetenskap C, Uppsats
Examensarbete/kandidatuppsats 15 hp

PROGRAM: Medie- och kommunikationsvetenskapliga programmet

EXAMINATOR: Karin Wennström

HANDLEDARE: Ekaterina Kalinina

TERMIN: Höstterminen 2019

SAMMANFATTNING

Författare: Carl Bylander och Tess Rikardsson

Uppsatsens titel (svenska): Kultur eller kön – eller både och? – En kritisk diskursanalys av den politiska debatten om hedersrelaterat våld

Språk: Svenska

Antal sidor: 40

Flera forskare menar att det finns många bakomliggande orsaker till hedersvåld, och att varken kultur eller kön bör användas som enda förklaring till våldet. Enligt dem bör perspektiven komplettera varandra i ett intersektionellt perspektiv, tillsammans med andra bakomliggande orsaker. Under 2000-talets första decennium har den svenska debatten om hedersrelaterat våld präglats av två diskurser. Den *värderingsbaserade diskursen*, där hedersvåldet beskrivs som ett kulturellt problem, och den *könsmaktsbaserade diskursen*, där hedersvåldet ses som ett jämställdhetsproblem orsakat av ett patriarkat. Syftet med studien är att granska hur den politiska debatten om hedersvåld ser ut år 2019. För att uppnå syftet har åtta riksdagsmotioner granskats genom en kritisk diskursanalys.

Resultatet visar att de två diskurser som synts i tidigare forskning består än i dag, men har förändrats något. Inom den könsmaktsbaserade diskursen förnekas det inte längre att hedersvåldet existerar och hedersrelaterat våld ses som en underkategori inom mäns våld mot kvinnor. Flera motioner har inslag av båda diskurserna, och vissa har angett andra bakomliggande orsaker till hedersvåldet än kön och kultur. Detta tyder på att flera partier har en delvis intersektionell syn på hedersvåld, men samtliga partier tar mer ställning för ett av perspektiven. När Maria Carbin (2010) gjorde sin studie var det den värderingsbaserade diskursen som dominerade bland de svenska riksdagspartierna, men i vår undersökning är det ganska jämnt fördelat mellan de olika diskurserna. Partier som politiskt beskrivs som vänster företräder den könsmaktsbaserade diskursen, medan de traditionella högerpartierna och Sverigedemokraterna företräder den värderingsbaserade diskursen. Många av de partier som står för den värderingsbaserade diskursen har även nationalistiska inslag i sina texter, där det bland annat ger intrycket av att tycka att västvärlden och Sverige är bättre än andra kulturer. Endast motionerna från Miljöpartiet och Liberalerna har kosmopolitiska inslag.

Sökord: Hedersvåld, hedersmord, politisk kommunikation, kritisk diskursanalys, nationalism, kosmopolitism, intersektionalitet

ABSTRACT

Author(s): Carl Bylander and Tess Rikardsson

Title and subtitle (English): Culture or gender, or both? – A critical discourse analysis of the Swedish political debate about honor-related violence

Language: Swedish

Pages: 40

Several researchers agree that neither culture nor gender should be used as a single explanation for the honor-related violence. According to them, the perspectives should complement each other in an intersectional relation, along with other underlying causes. During the early 2000s, Swedish politicians took a stand for either a cultural or gender-based perspective when discussing honor-related violence, according to research from 2010. The aim of this study is to examine how the Swedish political debate about honor violence is conducted in 2019. In order to reach the aim, one political motion from each parliamentary party has been examined through critical discourse analysis.

The results show that the two discourses from previous research still exist but have partially changed. Those who takes a stand for the gender-based discourse no longer deny the existence of honor violence, and they view honor-related violence as a sub-category within men's violence against women. Several motions have elements from both discourses, and some have cited other causes than gender or culture. This indicates that several parties have a partial intersectional view of the honor-related violence. However, all parties take more stand for one of the perspectives. When Maria Carbin did her study in 2010, it was the value-based discourse that dominated the Swedish parliament parties. In our study however, it is quite evenly distributed between the two discourses. Parties that politically is described as the left represent the gender-based discourse, while the traditional right-wing parties and Sverigedemokraterna (Swedish Democrats) represent the value-based discourse. Many of the parties who prefers for the value-based explanation also have nationalist elements in their texts, where some of them gives the expression of viewing Sweden and countries in the West as superior other countries and cultures. Only the motions from Miljöpartiet (Swedish Green Party) and Liberalerna (The Liberals) show elements of cosmopolitanism.

Keywords: Honor-related violence, honor killings, honor crimes, political communication, critical discourse analysis, nationalism, cosmopolitanism, intersectionality

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Bakgrund	3
2.1 Vad är heder?	3
2.2 Vad är hedersvåld?	4
2.3 Debatten om hedersvåld i Sverige	6
2.4 Svensk politik sedan 2010	6
3. Syfte och frågeställningar	8
3.1 Problemformulering	8
3.2 Syfte och frågeställningar	8
4. Forskningsöversikt	9
4.1 Politiska diskurser och intersektionalitet	9
4.2 Vilka röster har fått höras i hedersdebatten?	10
4.3 Konsekvenser av diskurserna om hedersvåld i politik och media	11
4.4 Kartläggning av hedersrelaterat våld i Sverige	12
4.5 Sammanfattning och vårt bidrag till forskningen	12
5. Teoretiskt ramverk	14
5.1 Kritisk diskursanalys som teori	14
5.2 Ideologier	15
5.2.1 Nationalism	16
5.2.2 Kosmopolitism	17
5.3 Intersektionalitet	17
6. Metod och material	19
6.1 Insamlingsmetod och material	19
6.2 Analysmetod	20
6.2.1 Analysmodell från kritisk diskursanalys	20
6.2.2. Tematisering	22
6.2.3 Analysschema	22
6.3 Metodkritik och reflektion	22
7. Analys	24
7.1 Könsmaktsbaserad diskurs	24

7.2 Värderingsbaserad diskurs.....	27
7.2.1 Nationalistisk diskurs.....	30
7.3 Kosmopolitisk diskurs	32
7.4 Intersektionell diskurs.....	33
7.5 Sammanfattning av analys.....	34
8. Slutsats & diskussion	37
8.1 Förslag till vidare forskning.....	40
Referenslista	41
Bilagor	1
Bilaga 1. Lista över riksdagsmotioner.....	1

1. Inledning

”Männen i släkten började ringa och hota mig per telefon. De talade om för mig att jag aldrig skulle komma undan med det här. Min lillebror fick till uppgift att ta livet av mig. Varför just han blev utvald var naturligt, han var omyndig och riskerade inte att dra på sig något högre straff. Dessutom var det hans uppgift, som ende son i familjen, att se till att hans systrar höll sig inom kulturens ramar.” (Sahindal, 2002).

Citatet ovan är ett utdrag från ett tal som Fadime Sahindal höll i Sveriges riksdag. Ungefär två månader efter att talet hölls mördades hon av sin pappa. Mordet på Fadime Sahindal år 2002 är väl känt i Sverige och betraktas ofta som det mord som lyfte debatten om hedersrelaterat våld på allvar i Sverige. Sedan dess har debatten om hedersrelaterat våld lyfts allt mer, och den politiska debatten har kommit att präglas av två diskurser. Dessa har Carbin (2010, s. 94) valt att kalla *värderingsbaserad diskurs* och *könsmaktsbaserad diskurs*. Politiker har argumenterat för olika bakomliggande orsaker till hedersvåldet. Vissa ser att problemet är ett kulturellt och värderingsbaserat problem, medan andra ser det som ett jämställdhetsproblem (Carbin, 2010, s. 94). Det är den värderingsbaserade diskursen som kommit att dominera den politiska debatten fram till tillfället då Carbin (2010) bedrev sin undersökning.

Sedan 2010 har mycket förändrats, både samhället och det politiska läget i Sverige. Bland annat har Sverige bytt regering vid två tillfällen, och Sverigedemokraterna har kommit in i riksdagen. Under den här perioden har Sverige tagit emot fler flyktingar än tidigare, särskilt under flyktingkrisen 2015 då 163 000 människor sökte asyl i Sverige. Dessa centrala händelser har påverkat Sverige och det politiska landskapet. Det kan även ha kommit att påverka debatten om hedersrelaterat våld. Men hedersvåldet och hederskulturen verkar bestå.

Omfattningen av det hedersrelaterade våldet och förtrycket är svårt att belägga. Det finns ett stort mörkertal och området är svårt att undersöka. En omfattande kartläggning gjord i Stockholm, Göteborg och Malmö visar att mellan fem och tio procent av de tillfrågade niondeklassarna i respektive stad utsätts för hedersrelaterat våld (Baianstovu, Cinthio, Särnstedt, Strid & Enelo, 2018, s. 46). Mellan tio och tjugo procent i respektive stad upplever att de förväntas avstå från sexuella relationer tills de gift sig (s. 38).

I den forskning vi tagit del av (Carbin, 2010, Korteweg & Yurdakul, 2013, Baianstovu et al., 2018) eftersöks ytterligare ansatser i debatten kring hedersrelaterat våld, än de två diskurser som dominerat debatten tidigare.

2. Bakgrund

I detta avsnitt kommer vi redogöra för hedersbegreppets innebörd och hur man ser på heder och hedersrelaterat våld inom hedersideologin. Avsnittet avslutas med en översikt av hur debatten om hedersvåld har sett ut tidigare i Sverige och hur politiken har förändrats i Sverige under det senaste decenniet.

2.1 Vad är heder?

Unni Wikan (2009), professor i socialantropologi, skriver att begreppet heder finns i alla samhällen och handlar om självrespekt och social respekt – alltså vilket värde man har i sina egna och i andras ögon (s. 9). Hedern har inte lika stor roll i alla kulturer, och vad som krävs för att vara en person med heder ser annorlunda ut i olika samhällen. I hederskulturer ses hedern som det som livet kretsar kring (Wikan, 2009, s. 11-14). Man följer en hederskodex, alltså samhällets regler och normer, för att behålla hedern. Inom hedersideologin finns två olika hedersbegrepp: namus och shirif (Wikan, 2009, s. 11).

Namus betraktar heder som ett oföränderligt ting som du antingen har eller inte har (Wikan, 2009, s. 11). Den här typen av heder ses ofta som kopplad till kvinnornas sexualitet, och hedern är kollektiv. Om en kvinna bryter mot en av samhällets hederskodex brukar det leda till uppfattningen att hela hennes familj förlorar sin heder. Utifrån det här synsättet kan även män fördärva familjens heder genom att exempelvis vara eller misstänkas vara homosexuell (Wikan, 2009, s. 10-13). Familjen måste återupprätta hedern om den förloras. Återupprättandet sker genom en kollektiv bestraffning av den som orsakat förlusten av familjens heder (Wikan, 2009, s. 10-13). Detta brukar i Sverige kallas för hedersvåld eller hedersrelaterat våld (Wikan, 2009).

Shirif är det andra hedersbegreppet inom hedersideologin (Wikan, 2009, s. 12). Enligt shirif finns heder i olika grader, det vill säga att den kan öka eller minska i värde utifrån individers handlingar. Shirif påverkas också av vilken position individen har i samhället, och vilken samhällsklass som familjen tillhör. Wikan (2009, s. 17) skriver att de två typerna av heder brukar samspela med varandra i hederskulturer. Den som till exempel är född i en rik familj har hög shirif och uppfattas därför besitta mer heder än någon som är född i en fattig familj.

Om den rika familjen har förlorat sitt namus ses deras höga shifif som värdelöst. Då blir familjemedlemmarna sedda som att de har förlorat all sin heder och respekt, och måste återupprätta den för att kunna återgå till sin tidigare hedersposition (Wikan, 2009, s. 17).

2.2 Vad är hedersvåld?

Jamila Hussein (2017), som är kriminolog och sociolog, skriver att begreppet ”hedersrelaterat våld” inte finns i Mellanöstern, trots att själva fenomenet finns (s. 66). Anledningen till detta är att det inte ses som våld, utan som en slags uppfostran som är för flickornas eget bästa. Hedersmord på arabiska heter *ghaasil al arr* och betyder ordagrant ”tvätta bort skammen” (Hussein, 2017, s. 64). Hedersmord anses ofta inte som kriminellt, utan ses som en social handling som bara har med den familjen att göra (Hussein, 2017, s. 64). Hedersvåld kan ske när någon familjemedlem, oftast en kvinna/flicka, anses ha förstört familjens heder genom att bryta mot släktens normer för sexuellt beteende (Hussein, 2017, s. 69). Enligt Hussein (2017, s. 46) ses familjens heder som starkt förknippad med kvinnans sexualitet. På grund av detta är det vanligt att männen i familjen övervakar kvinnorna, och hindrar dem från att ha sex innan de är gifta, att ingå äktenskap som familjen inte accepterar eller att vägra tvångsäktenskap. Även att bli utsatt för våldtäkt ses som kvinnans fel och något som förstör familjens heder, samt att vara eller misstänkas vara homosexuell (Hussein, 2017, s. 46). Utifrån det här synsättet kan kvinnan bara bevara familjens heder ifall hon har sex inom det äktenskap som familjen har godkänt (Hussein, 2017, s. 46). Män utsätts också för hedersvåld, men det är vanligare att en kvinna blir utsatt (Wikan, 2011, s. 10). Ofta räcker det med att det finns ett *rykte* om att någon har brutit mot normerna för att hon eller han ska bli utsatt för hedersvåld (Hussein, 2017, s. 65). Syftet med att straffa personen är att tvätta bort skammen och återuppta familjens anseende utåt och att bevara den hierarkiska maktordningen i samhället (Hussein, 2017, s. 65).

Enligt Hussein (2017, s. 65) finns det fyra typer av hedersvåld: psykiskt, socialt, sexuellt och fysiskt våld. Psykiskt våld kan innebära kränkning, trakasserier och hot. Det kan även brukas socialt våld, där familjen exempelvis fryser ut personen eller tar bort dennes ekonomiska stöd. Den tredje typen av våld är sexuellt våld, vilket ofta innebär att personen blir bortgift mot sin vilja eller blir tvingad till sex i sitt äktenskap. Den sista typen av hedersvåld är fysiskt våld, vilket kan vara allt från en örfil till ett regelrätt mord. Ofta kan det trappas upp från psykiskt

våld till fysiskt, och i många fall leder det till slut till mord (Hussein, 2017, s. 65).

Benägenheten till hedersvåld och hedersmord varierar mycket i Mellanöstern mellan olika familjer, kulturmiljöer och bildningsnivåer (Hussein, 2017, s. 478). Dessutom är det vanligare med hedersvåld på landsbygden än i stadsmiljöer.

Grutzky och Åberg (2013, s. 13) anser att det finns en tydlig distinktion mellan mäns våld mot kvinnor och hedersvåld. De menar att hedersvåld grundar sig i ett kollektivistiskt tänkande. Hederskultur och hedersvåld upprätthålls och godkänns av hela släkter, och i de fall det sker ett hedersmord har detta diskuterats och godkänts av hela slakten (s. 28). Grutzky och Åberg (2013) menar vidare att mäns våld mot kvinnor i Sverige inte går att jämföra med hedersvåld eftersom det förstnämnda inte på något sätt godkänns i svensk kultur och bland Sveriges befolkning i allmänhet. Att begå brott i hederns namn i andra länder, exempelvis Jordanien, där hederskulturen är som mest utbredd, kan rentav ha en strafflindrande effekt när man döms i domstol (Grutzky & Åberg, 2013, s. 51). Det som säkert kan sägas om hedersvåld är att den växt sig som starkast i områden där familjen är individens skyddsnet (Grutzky & Åberg, 2013, s. 39). I länder i Mellanöstern och Nordafrika, där hederskulturen växt sig starkast märks en tydlig avsaknad av stark stat och välfärd.

Den hederskultur vi fått se i Sverige i modern tid är den med ursprung främst från Mellanöstern. Det rör sig främst om familjer med muslimsk religionstillhörighet, men också ortodoxt kristna och ateister (Grutzky & Åberg, 2013, s. 50).

Grutzky och Åberg (2013) menar att det oftast finns ett samband mellan religion och hedersrelaterat våld, men att det inte alltid är så (s. 34). De menar att hedersvåldet ofta motiveras med religionen som stöd, även om detta kanske inte i sak kan rättfärdigas i de heliga skrifterna. Många muslimska företrädare runt om i världen försvarar dessutom hederskulturen, eller vill i alla fall inte aktivt avskaffa den genom lagstiftning (Grutzky & Åberg, 2013, s. 127-137). Sara Mohammad, grundare för institutionen GAPF (Glöm aldrig Pela och Fadime), och som själv har varit utsatt för hedersvåld inom sin familj nämner exempelvis just kultur och politisk islam som de främsta orsakerna till hedersideologin (Grutzky & Åberg, 2013, s. 58).

2.3 Debatten om hedersvåld i Sverige

Debatten om hedersvåld har ökat markant på senare år. Grutzky och Åberg (2013) beskriver tre fall av hedersmord som varit särskilt centrala. De menar att det första mordet som kom att uppmärksammas av media som hedersmord var det på Sara Abed Ali år 1996. Därefter har i synnerhet två mord kommit att förknippas med hederskultur. Morden på Pela Atroshi 1999 och Fadime Sahindal 2002 är de som på allvar startat debatten om hederskultur och hedersvåld i Sverige (Grutzky & Åberg, 2013, s. 41).

Den svenska debatten har under 00-talet kommit att kretsa kring om hedersvåld över huvud taget existerar. Grutzky och Åberg (2013) menar att det efter morden på Pela och Fadime fortfarande fanns en stor skepsis till begreppet hedersvåld, både bland politiker och akademiker. Efter mordet på Pela Atroshi skrev exempelvis dåvarande integrationsministern Mona Sahlin och den dåvarande jämställdhetsministern Margareta Winberg en debattartikel där de förnekade hedersvåldet som fenomen (Grutzky & Åberg, 2013, s. 154). Många högt uppsatta politiker och myndigheter har valt att beskriva hedersvåld som mäns våld mot kvinnor, ett globalt patriarkat. Mona Sahlin har på senare år backat från sin tidigare ståndpunkt, och i en intervju med Dagens Nyheter 2018 berättade hon hur hon varit del i en "maktens tystnadskultur" (Lerner, 2018).

2.4 Svensk politik sedan 2010

Under de senaste tio åren har mycket förändrats i svensk politik. Vid 2010 års riksdagsval stod det klart att Sverige fått ett nytt riksdagsparti, Sverigedemokraterna (Valmyndigheten, 2019). År 2011 påbörjades omfattande revolter i Nordafrika och Mellanöstern för att störta de sittande regimerna, dessa händelser har kommit att kallas för den arabiska våren. Krigen i dessa länder innebar att ett stort antal människor tvingades fly från sina hemländer. Detta nådde sin kulmen vid den så kallade flyktingkrisen 2015, då 163 000 flyktingar sökte asyl i Sverige, en siffra dubbelt så stor som vid de jugoslaviska krigens flyktingmottagande år 1992 (Flyktingkrisen 2015, u.å.). Vid den här tiden hade Sverige hunnit få en ny regering bestående av Socialdemokraterna och Miljöpartiet och i december 2014 hade den så kallade decemberöverenskommelsen slutits, med bakgrund i att inget riksdagsparti ville söka stöd från Sverigedemokraterna (Decemberöverenskommelsen, u.å.).

Riksdagsvalet år 2018 blir även det historiskt i den mening att Sverige blir utan regering en längre tid. Även denna gång var Sverigedemokraterna en central anledning till att ingen regering tillträdde under hösten. Detta ledde så småningom till dagens regeringskonstellation bestående av Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Liberalerna och Centerpartiet. Detta har kommit att kallas för januariavtalet, eller januariöverenskommelsen (Januariavtalet, u.å.). Uppenbarligen ser svensk politik väldigt annorlunda ut i dag än vad det gjorde för tio år sedan när Maria Carbin (2010) skrev sin avhandling. Sverigedemokraterna växer varje val samtidigt som de två tidigare giganterna Socialdemokraterna och Moderaterna, sjunker i opinionen. Socialdemokraterna och Moderaterna är de partier som tillsammans med Kristdemokraterna förlorat flest väljare till Sverigedemokraterna, detta enligt SVT:s valundersökning som gjordes i samband med valet 2018 (Sveriges Television, 2018). Denna kamp om väljarstöd verkar ha inneburit ett större fokus på frågor som Sverigedemokraterna vill prata om, som kriminalitet, migration och integrationsfrågor. Detta stämmer överens med statsvetaren Ann-Cathrine Jungars studie (2017) om högerpopulism i Norden, där hon skriver att partier som Sverigedemokraterna har fört upp frågor om invandring på den politiska dagordningen och att de andra partierna har tvingats debattera dessa frågor (s. 41). Hon menar att populismen kan utgöra ett hot om de andra partierna anpassar sig till den främlingsfientliga och nationalistiska politiken för att kortsiktigt vinna väljare. Men enligt Jungar (2017, s. 41) kan populismen också fungera som en väckarklocka för de etablerade partierna att skapa opinion, förklara sin politik och agera därefter. Utifrån den här forskningen skulle det vara intressant att undersöka ifall Sverigedemokraternas riksdagsplats har påverkat diskurserna om hedersrelaterat våld.

3. Syfte och frågeställningar

3.1 Problemformulering

Under 2000-talet har debatten om hedersvåld dominerats av två diskurser (Carbin, 2010, s. 94). Politiker som talade för den värderingsbaserade diskursen sökte förklaringar till hedersvåldet i värderingar och kulturer, medan de som använde sig av den könsmaktsbaserade diskursen nämnde kön och makt som orsak (Carbin, 2010, s. 94).

Flera svenska och internationella forskare är överens om att det finns många bakomliggande orsaker till hedersvåld, och att varken kultur eller kön bör användas som enda förklaring till våldet (Carbin, 2010, Korteweg & Yurdakul, 2013, Baianstovu et al., 2018). Enligt dem bör de olika perspektiven komplettera varandra i ett intersektionellt perspektiv, tillsammans med andra bakomliggande orsaker (Carbin, 2010, Korteweg & Yurdakul, 2013, Baianstovu et al., 2018). Utifrån den tidigare forskningen anser vi att det kan bli problematiskt ifall politiker bara ser hedersvåld från ett perspektiv. Det kan leda att fenomenet inte förstås fullt ut och att det därmed blir svårare att hjälpa de som blir utsatta. Hur politiker pratar om heder påverkar dessutom inte bara hedersfrågan. Den politiska debatten kan påverka synen på exempelvis minoriteter, jämställdhet och invandring.

Det är snart 10 år sedan Maria Carbin skrev sin avhandling om hedersdebatten i Sverige. Sedan dess har det skett många politiska förändringar i Sverige, och därmed kan också mycket ha hänt inom debatten om hedersvåld. Debatten har fortsatt, men våldet verkar bestå som ett problem i dagens Sverige. Vi anser därför att det är relevant att undersöka hur svenska politiker pratar om hedersvåld i dag.

3.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att granska hur den politiska debatten om hedersvåld ser ut år 2019. För att uppnå syftet med studien har följande frågeställningar formulerats:

1. Vilka politiska diskurser förekommer i debatten om hedersvåld 2019?
2. Vilka bakomliggande ideologier förekommer i diskurserna?

4. Forskningsöversikt

Vår studie kommer att ingå i forskningsfältet politisk kommunikation. Enligt Strömbäck (2014, s. 13) tillhör politisk kommunikation både medie-och kommunikationsvetenskap samt statsvetenskap, och därför används teorier därifrån.

I det här kapitlet har vi sammanställt svensk och internationell forskning som berör diskurser om hedersvåld i media och politiken samt en kartläggning av det hedersrelaterade våldet i Sverige. Kapitlet avslutas med en sammanfattning av forskningen och en beskrivning av hur vi kan bidra till forskningen med den här studien.

4.1 Politiska diskurser och intersektionalitet

Statsvetaren Maria Carbin (2010) har i sin avhandling *Mellan tystnad och tal: Flickor och hedersvåld i svensk offentlig politik* bland annat studerat politiska diskurser rörande hedersvåld. Genom att ha studerat många olika typer av politiska dokument har Carbin (2010) sett vilka politiska diskurser som vuxit fram sedan 1990-talet. De två främsta diskurserna som Carbin (2010, s. 94) identifierar är en värderingsbaserad – och en könsmaktsbaserad diskurs. De här två diskurserna motsvarar just de förhållningssätt som nämnts tidigare i den här uppsatsen där den värderingsbaserade diskursen söker förklaringar till hedersrelaterat våld i värderingar och kultur, medan den könsmaktsbaserade diskursen nämner kön och makt som orsak. Hon menar vidare att den diskurs som vuxit mest sedan mordet på Fadime är den värderingsbaserade diskursen.

Carbin (2010) argumenterar avslutningsvis för att den värderingsbaserade diskursens dominans i det politiska arbetet inte är önskvärdt och förespråkar en intersektionell ansats i framtida politiskt arbete där både kultur och kön kan ses som orsaker till hedersrelaterat våld, men inte som de enda förklaringarna (s. 166 - 167).

Korteweg och Yurdakul (2013) har gjort en jämförande studie mellan tre europeiska länder om hur deras parlament och statliga institutioner använder jämställdhetsdiskurser när de diskuterar hedersvåld. Länderna som jämförs är Nederländerna, Storbritannien och Tyskland. I studien kommer de fram till att alla länder använder sig av begreppet jämställdhet när de diskuterar hedersvåld, men det används på olika sätt och får olika konsekvenser i ländernas

lagar (Korteweg & Yurdakul, 2013). I Nederländerna används idén om jämställdhet för att inkludera muslimska samhällen i den större befolkningen. Där har invandrarorganisationer tagit stor plats i debatten (Korteweg & Yurdakul, 2013, s. 207). I Tyskland är det istället mer vanligt att idén om jämställdhet ökar stigmatiseringen av muslimska samhällen och leder till uteslutande invandringspolitik. Till exempel lyckades en tysk politiker använda frågan om tvångsäktenskap för att få igenom en lag om ett språktest för att invandrare ska kunna få ett visum (Korteweg & Yurdakul, 2013, s. 209). Enligt politikern var språktestet nödvändigt, eftersom kvinnor som tvingas till giftermål inte kan söka hjälp om de inte kan språket. I Storbritannien står jämställdhetsdiskurserna i spänningar med diskurser om etnicitet, och vissa organisationer anklagar regeringen för att svika de utsatta kvinnorna av rädsla för att anklagas vara rasister (Korteweg & Yurdakul, 2013, s. 209).

Korteweg och Yurdakul (2013) menar att ”jämställdhet” är ett för ospecificerat begrepp som försöker få alla att passa in i samma mall (s. 212). De anser att hedersvåld bör pratas om utifrån ett intersektionellt perspektiv och att våldet måste pratas om i samband med migration, det mottagande landets kultur och politik samt de förändrade könsrelationerna både inom invandrargrupperna och i resten av samhället (Korteweg & Yurdakul, 2013, s. 212).

4.2 Vilka röster har fått höras i hedersdebatten?

Hellgren och Hobson (2008) undersökte hur hedersrelaterat våld i Sverige påverkade debatten om kultur bland politiska partier, minoritetsgrupper och feminister. Fallen de utgick ifrån var hedersmorden på Sara, Pela och Fadime. Studien visar att medias rapportering av hedersrelaterat våld gav mer synlighet och plats till främlingsfientliga grupper, samtidigt som det öppnade debatterna mellan feministiska grupper och efter ett tag även gav mer plats till invandrarkvinnors röster (Hellgren & Hobson, 2008, s. 385).

Precis som i Carbins (2010) studie kom de fram till att de politiska partierna i Sverige delades upp i två läger, där vissa såg hedersvåld som ett kulturellt problem och vissa som ett universellt och patriarkalt problem (Hellgren & Hobson, 2008, s. 393). Gudrun Schyman, som då var partiledare för Vänsterpartiet, var en av de som förespråkade det patriarkala synsättet, och såg hedersvåldet som en del av mäns universella våld mot kvinnor (Hellgren & Hobson, 2008, s. 394). Mona Sahlin från Socialdemokraterna stod istället på den andra sidan och ansåg bland annat att invandrare behövde anpassa sig till svenska jämställdhetsnormer och

värderingar (Hellgren & Hobson, 2008, s. 394).

Hellgren och Hobson (2008, s. 394) skriver att invandrarkvinnor till en början var frånvarande i de offentliga debatterna. Efter mordet på Fadime har organisationer som representerar feministiska invandrarkvinnors röster tagit plats i debatten och talat ut både mot Hedersrelaterat våld och rasism. Enligt Hellgren och Hobson (2008, s. 395) tog de inte ett endimensionellt ”universellt” eller ”kulturstiskt” perspektiv och de talade från sina egna erfarenheter. GAPF publicerade flera artiklar, där de bland annat kritiserade flera myndigheter för att de inte fördömt hedersvåld, religiösa friskolor eller arrangerade äktenskap. GAPF menade att rädslan för att framställas som rasistiska gjorde att politiker och organisationer vände dem ryggen (Hellgren & Hobson, 2008, s. 395).

4.3 Konsekvenser av diskurserna om hedersvåld i politik och media

Olwan (2019) har granskat hur media och politiker i Kanada och USA konstruerade mordet på den kanadensiska tonåringen Aqsa Parvez år 2007. Enligt studien har mordet skrivits om i media som ett hedersmord, där familjens kultur och att Aqsa ville bli mer ”kanadensisk” var orsaken till mordet (Olwan, 2019, s. 905). Högerpolitiker både i Kanada och USA har sedan använt sig av mordet för att stärka sin rasistiska agenda (Olwan, 2019, s. 923-925). De har använt sig pinkwashing, vilket betyder att de angett ”feminism” som orsak till att prata om våldet mot de muslimska kvinnorna, när de egentligen vill lyfta mordet på Aqsa Parvez för att ge en orsak till att muslimer inte borde vara välkomna i deras land. Dessa politiska aktörer är motståndare till muslimer och invandrare. För dessa anti-muslimska aktörer kan morden på muslimska kvinnor användas för att bekräfta deras teorier om västerländsk överlägsenhet och muslimsk underlägsenhet (Olwan, 2019, s. 923 - 925).

Eva Reimers (2007) har gjort en kritisk diskursanalys av hur svenska nyhetstidningar valde att skriva om hedersmordet på Fadime 2002. Reimers kom fram till att media representerade Fadimes familj som icke-svenska med främmande värderingar och kultur, och att mordet enbart förklaras med kulturella orsaker (s. 249 - 250). När de skrev om Fadimes pappa, som mördade Fadime, fokuseras det ofta på hans invandrarbakgrund, att han var analfabet, att han inte kunde svenska trots att han bott här i 20 år och att han hade ett lågstatusyrke. Dessa saker nämns utan att de har något med mordet att göra (Reimers, 2007, s. 244). Analysen i Reimers

artikel visar att representationen av mordet liknar tidigare medierepresentationer av invandrare i Sverige. Enligt henne är det tydligt att ”det svenska” kännetecknas av jämställdhet och motstånd mot manligt våld mot kvinnor, medan det icke-svenska kännetecknas av kvinnlig underordning och uppfattningen att manligt våld mot kvinnor är legitimt och naturligt (Reimers, 2007, s. 250).

4.4 Kartläggning av hedersrelaterat våld i Sverige

Rapporten *Det hedersrelaterade våldets och förtryckets uttryck och samhällets utmaningar* (Baianstovu, Cinthio, Särnstedt & Strid, 2018) består av en omfattande kartläggning över hedersrelaterat våld i städerna Stockholm, Göteborg och Malmö.

En omfattande kartläggning som gjorts över hederskulturens omfattning är rapporten *Det hedersrelaterade våldets och förtryckets uttryck och samhällets utmaningar* (Baianstovu, Cinthio, Särnstedt, Strid & Enelo, 2018). Kartläggningen, som är gjord åren 2017-2018 består av en kvantitativ enkätundersökning på 6000 niondeklassare, samt en kvalitativ undersökning där 300 experter med kunskap och erfarenhet av arbete kring hederskultur har intervjuats. Den kvalitativa delstudien visar att det hedersrelaterade våldet inte har ökat de senaste åren (Baianstovu et al., 2018, s. 245).

Rapporten visar vidare att de vanligaste bakomliggande orsakerna till hedersvåld är fattigdom, låg utbildningsnivå, stark religiositet, rurala miljöer, minoritetsskap, statslöshet och tidigare erfarenhet av krig (s. 247). Den kvantitativa delstudien visade att sju procent av ungdomarna i Stockholm utsatts för hedersvåld. Motsvarande siffror i Göteborg och Malmö är åtta procent respektive nio procent. Den kvantitativa delstudien besvarar också hur många av niondeklassarna som lever med oskuldsnormer, alltså vars sexualitet kontrolleras utan att ta sig uttryck i fysiskt våld som den tidigare kategorin. Här rör det sig som tio procent av de tillfrågade i Stockholm, och tretton samt tjugo procent i Göteborg och Malmö.

4.5 Sammanfattning och vårt bidrag till forskningen

Sammanfattningsvis kan det konstateras att hedersrelaterat våld är ett ämne som det har forskats om inom MKV-forskning och i fältet politisk kommunikation. Flera svenska och internationella forskare är överens om att varken kultur eller kön bör användas som enda

förklaring till det hedersrelaterade våldet. De olika perspektiven bör komplettera varandra i ett intersektionellt perspektiv, och det finns fler bakomliggande orsaker till hedersvåldet än kulturen och patriarkatet. Enligt en kartläggning som gjordes 2018 (Baianstovu et. al, s. 247) är de vanligaste bakomliggande orsakerna till hedersvåld fattigdom, låg utbildningsnivå, stark religiositet, rurala miljöer, minoritetsskap, statslöshet och tidigare erfarenhet av krig. Hedersvåld har bland politiker både använts som orsak till att öka segregation och integration mellan olika kulturer. Till exempel har högeraktörer i USA och Kanada använt sig av ett hedersmord för att stärka deras rasistiska agendor mot muslimer, medan det i Nederländerna har lett till mer fokus på integration och att fler invandrargrupper får ta plats i de politiska diskussionerna. Efter mordet på Fadime blev det mer vanligt att svenska politiker utgick från det kulturistiska perspektivet, enligt Carbins avhandling från 2010. Carbin (2010) ansåg att det politiska läget skulle gynnas av ett intersektionellt perspektiv. Sedan avhandlingen skrevs 2010 har mycket förändrats i det svenska samhället och i det politiska, men hedersvåldet och hederskulturen är alltså ett stort problem. Därför anser vi att det viktigt att se hur den politiska debatten kring hedersvåld utvecklats sedan Carbins (2010) avhandling. Genom den här studien vill vi undersöka hur hedersdebatten ser ut i svensk politik 2019.

5. Teoretiskt ramverk

I detta kapitel presenteras den här studiens teoretiska ramverk och begrepp. Kritisk diskursanalys (CDA) används som en övergripande teori och är relevant för studien eftersom vi ska kritiskt analysera diskurser som är kopplade till maktförhållanden. I den kritiska diskursanalysen vill vi granska de bakomliggande ideologier som finns i debatten om hedersrelaterat våld. Därför kommer följande kapitel att beskriva vad begreppet ideologi innebär, och därefter redogör vi för de politiska ideologier som kan kopplas till Sveriges riksdagspartier, och främst den svenska debatten om hedersrelaterat våld. Slutligen ger vi en översikt av intersektionalitetsbegreppet då forskare inom området för hedersrelaterat våld eftersökt en mer intersektionell ansats i arbetet med hedersvåld.

5.1 Kritisk diskursanalys som teori

Begreppet diskurs kan användas på flera olika sätt beroende på vilken typ av diskursanalys som används, men Fairclough använder begreppet på två sätt. Det första är att en diskurs är en produktiv social praktik (Svensson 2019, s. 54). Diskursen är både konstituerad och konstituerande, vilket betyder att den både påverkar och påverkas av samhället. (Fairclough, 2010). Fairclough menar att språkbruket påverkar hur identiteter, relationer, kunskap och föreställningar skapas. Den andra delen av begreppet är att se en diskurs som ett avgränsat sätt att prata om ett specifikt fenomen (Phillips & Winther Jørgensen, 2000, s. 72). Inom till exempel hedersvåld har det funnits en könsmaktsbaserad diskurs och en värderingsbaserad diskurs (Carbin, 2010). En diskurs enligt den här definitionen består av flera begrepp, kategorier och metaforer som har fått ett stort genomslag under en viss tid, och som har fått politiska och materiella konsekvenser för vissa individer eller samhällsgrupper (Svensson, 2019, s. 55).

Gemensamt för flera grenar inom diskursanalys, inklusive CDA, är att de står på en socialkonstruktionistisk grund (Phillips & Winther Jørgensen, 2000, s. 11). Utifrån det socialkonstruktionistiska perspektivet är kunskap socialt konstruerad. Det innebär att vår kunskap om världen påverkas av vår kulturella, historiska och sociala bakgrund, och våra kunskaper kan förändras över tid (Phillips & Winther Jørgensen, 2000, s. 11). Vår kunskap om världen är därmed inte en objektiv sanning. Vi människor bygger upp våra gemensamma sanningar genom social interaktion med varandra och världen (Phillips & Winther Jørgensen,

2000, s. 12). Hur våra sociala relationer ser ut blir därför viktiga för hur vi upplever vår omgivning och hur vi väljer att agera. CDA använder sig av en syn som delvis är socialkonstruktivistisk, men inte helt (Fairclough, 2010, s. 4-5). CDA har en kritisk realistisk inställning till världen, vilket bland annat innebär att det finns en naturlig och en social värld som samspelar med varandra. Den sociala världen påverkar den naturliga. Inom CDA menar man att många problem går att ändra på genom att förändra beteenden inom den sociala världen, men vissa saker är naturliga och går inte att ändra på (Fairclough, 2010, s. 4-5).

Fairclough (2010, s. 8) skriver att ett primärt fokus inom CDA är att kritiskt analysera maktförhållanden och ojämlikheter. Exempel på grupper som kan missgynnas i samhället är olika sociala klasser, kvinnor i förhållande till män och minoritetsgrupper. Målet är att dels identifiera och tolka dessa missförhållanden, dels att producera kunskap som kan leda till att problemet rättas till eller minskas (Fairclough, 2010, s. 8). Genom CDA vill man bland annat visa hur socioekonomiska system bygger på dominans, utnyttjande och dehumanisering av människor, och visa att det går att ändra på om man först belyser problemen (Fairclough, 2010, s. 304). Kritisk diskursanalys är därmed inte politiskt neutral (Phillips & Winther Jørgensen, 2000, s. 70). Som forskare inom kritisk diskursanalys tar man ställning politiskt, och brukar stå upp för de samhällsgrupper som missgynnas. CDA är ett verktyg för att engagera sig politiskt, och resultaten från CDA ska kunna användas för att göra social förändring i samhället (Phillips & Winther Jørgensen, 2000, s. 70).

5.2 Ideologier

En ideologi innehåller en samling av principer, tankar och idéer som ska leda det politiska arbetet i ett samhälle (Larsson, 2014, s. 12). Principer i det här fallet är vad ideologin anser vara de viktigaste målen i politiken och vilka medel som ska användas att nå målen. Det brukar exempelvis handla om hur samhället ska styras, hur mycket staten ska lägga sig i medborgarnas liv och hur hårt invånarnas beteende ska kontrolleras (Larsson, 2014, s. 22). Eftersom en av studiens frågeställningar handlar om de bakomliggande ideologierna som syns i materialet, är det nödvändigt granska de ideologier som Sveriges riksdagspartier bygger på. **Liberalism** är en politisk ideologi som främst fokuserar på den enskilda människans frihet (Liberalism, u.å-a). Enligt dem handlar frihet dels om frihet från tvång som betyder att alla ska få tycka och tänka som de vill, dels om valfrihet som innebär att alla exempelvis ska få arbeta med vad de vill och köpa vad de vill (Liberalism, u.å-b). **Socialism** utmärks istället av

tilltro till gruppens och eventuellt statens förmåga att lösa politiska och ekonomiska problem (Socialism, u.å-a). De hävdar att en grupp eller ett kollektiv är bättre på att lösa dessa problem än den enskilda individen (Socialism, u.å-b). Socialismen förespråkar också olika typer av gemensamt ägande (Socialism, u.å-b). **Konservatism** är en ideologi som vill bevara gamla traditioner och system. Till skillnad från liberaler och socialister vill de att eventuella samhällsförändringar ska ske långsamt (Konservatism, u.å). De partier som främst förknippas med liberalismen i Sveriges riksdag är Centerpartiet och Liberalerna. Moderaterna beskriver sig själva som liberalkonservativa. Socialismen företräds främst av Vänsterpartiet, som beskriver sig själva som ett demokratiskt socialistiskt parti. Socialdemokraterna och deras socialdemokrati har en del gemensamt med socialismen. Konservatismen företräds främst av Kristdemokraterna som uttalat är konservativa. Moderaterna med deras liberalkonservativa identitet återfinns också här, liksom Sverigedemokraterna som kallar sig socialkonservativa. De ideologier som presenteras mer djupgående nedan är de ideologier som kommer att vara centrala i analysen, eftersom de är starkt kopplade till de diskurser som präglat den politiska debatten kring hedersrelaterat våld tidigare.

5.2.1 Nationalism

Nationalismens ursprungliga idé handlade om att varje nation skulle få bilda sin egen stat, med målet att skapa ett enat folk (Larsson, 2014, s. 211-221). Förespråkare för nationalismen ser en storhet i det egna folket. Därefter kan, och har, nationalismen tagit olika riktningar. En vanlig typ är den som vanligtvis benämns som *statsnationalism*, där nationen anses vara till för dess medborgare, oavsett ursprung och tro (Smith, 2010, s. 42-46). Denna typ av nationalism kan vi se i exempelvis USA, som under lång tid haft stor invandring. En annan typ av nationalism, som främst kommit att förknippas med nazism och rasism, är den där nationen endast anses vara till för en särskild etnisk grupp. Denna typ av nationalism kallas vanligtvis för *etnonationalism* (Smith, 2010, s. 42-46).

Sedan andra världskriget har nationalism förknippats med rasism, och något som en progressiv medborgare ska vara emot, till fördel för mer kosmopolitiska inslag (Moore, 2006, s. 96). Men sedan 1990-talet har nationalismen återigen växt sig starkare. Gemensamt för den nya nationalismen i Europa är att den uppkommit som en reaktion mot invandring från andra kontinenter (Larsson, 2014, s. 211-221). Det är främst populistiska protestpartier som fångat upp nationalismen, och förutom att de är invandringskritiska besitter de även en negativ

inställning till skatter och byråkrati (Larsson, 2014, s. 211-221). Nationalismen grundar sig dessutom alltid i ett förhållande till det förflutna, till en nations historia och traditioner (Kumar, 2006, s. 7).

5.2.2 Kosmopolitism

Kosmopolitism är en ideologi som bygger på att alla människor världen över tillhör samma gemenskap (Smith, 2013). Ett kosmopolitiskt samhälle kan vara baserat på en inkluderande moral, en delad ekonomisk relation eller en politisk struktur som omfattar flera nationer. Utifrån det här synsättet förtjänar alla medborgare i världen att få lika mycket respekt, och deras intressen förtjänar att behandlas lika (Smith, 2013).

Den kosmopolitiska forskningen strävar efter att bland annat utveckla normativa teorier om världsmedborgarskap, global rättvisa och kosmopolitisk demokrati (Fine, 2008).

Kosmopolitismen försöker utvidga räckvidden för internationell rätt. De vill att nationers ledare ska ha mindre inflytande över medborgarnas rättigheter och ansvar. Kosmopolitismen menar att det exempelvis är problematiskt att stater kan gå emot och kränka de mänskliga rättigheterna. De vill styra upp fler juridiska begränsningar för hur länder får styras och hur makthavarna får bete sig mot folket. Internationell lagstiftning i dag ser det som att det huvudsakligen är staternas ansvar att skydda individers rättigheter, men kosmopolitismen vill att internationella rättsorgan ska ha större makt och inflytande för att kunna skydda de mänskliga rättigheterna (Fine, 2008). Dessa värderingar återspeglas till viss del hos vissa av Sveriges riksdagspartier. Miljöpartiet är starka förespråkare av ökat internationellt samarbete, inte minst i klimatrelaterade frågor. Liberalerna är ännu ett exempel. De vill också se ökat internationellt samarbete, inte minst genom EU. För denna studie är kosmopolitismens roll intressant inte minst i förhållande till nationalismen. Att titta på det utrymme dessa ideologier ges kommer att bidra till förståelsen av hur den svenska politiska debatten ser ut rörande hedersrelaterat våld.

5.3 Intersektionalitet

Molina (2016, s. 33) skriver att intersektionalitet kan användas som en teoretisk utgångspunkt inom forskning och aktivism. Begreppet kommer från den postkoloniala feminismen och syftar på skärningspunkter mellan olika maktstrukturer. Intersektionalitet används för att

synliggöra att förtryck baserade på exempelvis etnicitet, kön, sexualitet och klass ofta hör ihop med varandra (Intersektionalitet, u.å.). Enligt Molina (2016, s. 33) är intersektionalitet ett perspektiv där målet är att kartlägga hur makten ser ut och hur olika dimensioner av makt samverkar. Begreppet skapades av Kimberlé Crenshaw, som försökte visa det amerikanska domstolsväsendet att ras- och könsdiskriminering ofta sker samtidigt och är svåra att skilja ifrån varandra (Molina, 2016, s. 33).

Utifrån det intersektionella perspektivet är människors erfarenheter, identiteter och möjligheter påverkade av flera positioner i samhället som inte kan förstås isolerade från varandra (Intersektionalitet, u.å.). Kvinnor är till exempel aldrig "bara" kvinnor, det finns flera andra faktorer som påverkar, till exempel etnicitet och klass. Enligt detta perspektiv går det inte att enbart granska könsrelationer för att förstå hur ojämlikhet uppstår och hur makten utövas (Intersektionalitet, u.å.). I politiken syns detta perspektiv ofta, och är starkt kopplat till identitetspolitik. Margaret Moore (2006) menar att identitetspolitiken uppkom som ett slags motstånd till rådande politik. Politiken hade kretsat kring hur ekonomiska tillgångar skulle fördelas, och oavsett om du var socialist eller liberal ansågs klass vara centralt i politiken. På senare år har detta vidgats, menar Moore (2006, s. 94). Klass anses inte längre vara den enda hierarkin att förhålla sig till inom politiken. Med identitetspolitiken synas fler hierarkier, som ålder, etnicitet och kön. Det finns en uppfattning inom identitetspolitiken att politiken alltid gynnar majoritetsgruppen, på bekostnad av minoriteter (Moore, 2006, s. 94).

Det intersektionella perspektivet används i den här studien för att se om de olika partierna står för någon av de två diskurserna om hedersvåld, där antingen kön eller kultur ses som den främsta orsaken till våldet, eller om de har en intersektionell syn på frågan där flera bakomliggande orsaker påverkar. Vi vill dels granska om partierna tar med båda perspektiven i sina motioner, dels se om de lyfter upp andra orsaker till hedersvåldet som exempelvis statslöshet och utbildningsnivå. Detta anser vi vara aktuellt för studien då bland annat Carbin (2010) har skrivit att de politiska besluten om hedersvåld skulle gynnas om partierna såg på det hedersrelaterade våldet utifrån ett intersektionellt perspektiv.

6. Metod och material

I det här kapitlet kommer vi att presentera och argumentera för den valda insamlingsmetoden, analysmetoden och det valda materialet. Avslutningsvis reflekterar vi över den kritik som har riktats mot den valda metoden kritisk diskursanalys, och vilka åtgärder som har gjorts för att den där studien ska bli vetenskaplig.

6.1 Insamlingsmetod och material

Materialet till studien är riksdagsmotioner som handlar om hedersrelaterat våld. Totalt åtta motioner som berör hedersvåld kommer att granskas. Det kommer att vara en motion från varje riksdagsparti. Motionerna som har analyserats finns listade i bilaga 1. Samtliga motioner är skrivna efter valet 2018. Dessa har vi valt för att motionerna ska vara så nya som möjligt och skrivna av politiker som sitter i riksdagen i dag. Vi anser att det är en relevant tidsperiod eftersom det ska ge en bild av hur svenska politiker uttrycker sig om ämnet i dag. Motionerna granskas för att få en bild av politikernas faktiska arbete med hedersrelaterat våld. Hur de beskriver fenomenet, och vilka åtgärder de föreslår för att bekämpa hedersrelaterat våld, kommer att vara centralt för att besvara studiens frågeställningar.

Insamlingen av materialet har gjorts på riksdagens hemsida, där vi har använt deras sökverktyg. Sökordet som har använts är "hedersrelaterat våld". Flera sökord prövades för att se vilket ord som gav flest resultat. Hedersvåld, heder och hederskultur är några av orden som testades. Det valda sökordet gav flest relevanta motioner för studien. Den valda sökperioden är motioner som har publicerats från 10 september 2018, dagen efter det senaste riksdagsvalet, till 5 december 2019, dagen då analysarbetet för den här studien påbörjades. Vi valde i första hand ut motioner som nämner hedersbegreppet i rubriken, eftersom vi ville använda motioner som i första hand handlar specifikt om det hedersrelaterade våldet. Om partiet inte hade någon motion skriven med "heder" i rubriken valdes istället en motion som använder sig av hedersbegreppet i en underrubrik. Det enda partiet som inte hade någon motion som nämnde hedersvåld i huvudrubriken var Vänsterpartiet.

Syftet med att studera motioner är att få en bild av hur stort utrymme hedersfrågan får i det politiska arbetet för varje parti och hur hedersfrågan kommuniceras mellan politiker.

6.2 Analysmetod

För att analysera materialet kommer vi att använda oss av metoden kritisk diskursanalys. Detta vill vi göra för att analysera de bakomliggande diskurserna som används när svenska politiker skriver om hederskultur och hedersvåld 2019. Målet med vår analys är att dels granska de politiska texterna på micronivå, där vi analyserar språket och vad de säger i den specifika texten, och dels att se hur dessa texter påverkar och påverkas på macronivå, alltså hur det hör ihop med de bakomliggande diskurserna och ideologierna som respektive parti står för.

Det finns flera inriktningar inom kritisk diskursanalys (Phillips & Winther Jørgensen, 2000, s. 66). Den mest utvecklade av dem är Norman Faircloughs kritiska diskursanalys, och det är den som används i den här studien.

Enligt Fairclough (2010, s. 10-11) är det viktigt att CDA håller sig till tre aspekter, för att inte forskningen inom CDA ska bli för spretig och därmed tappa förtroende för forskningsmetoden. Den första aspekten är att forskaren inte enbart ska analysera själva diskursen. Istället ska det göras en tvärvetenskaplig analys av relationerna mellan diskursen och andra delar av den sociala processen. Den andra är att det ska genomföras en systematisk analys av texter. Det räcker inte att bara ge allmänna kommentarer om diskursen. Den tredje och sista punkten är att analysen ska ta upp de sociala missförhållandena i diskursen, till exempel ojämlikhet mellan olika sociala samhällsgrupper, och diskutera möjliga sätt att rätta till problemen eller mildra dem (Fairclough, 2010, s. 10-11). För att förhålla oss till dessa aspekter kommer vi att använda oss av den tredimensionella analysmodellen som beskrivs nedan.

6.2.1 Analysmodell från kritisk diskursanalys

I vår kritiska diskursanalys kommer vi att använda oss av Faircloughs tredimensionella analysmodell. Genom den här modellen granskas materialet på tre nivåer, som Fairclough (2010, s. 94) kallar för text, diskursiv praktik och social praktik.

I den första nivån granskas materialet på textnivå, det vill säga innehållet i talad eller skriven text (Fairclough, 2010, s. 94). I den här nivån analyseras bland annat språkbrukets och textens uppbyggnad, grammatik, satsbyggnad och vokabulär (Svensson, 2019, s. 56). Textnivån

kommer vi använda oss av för att analysera politikernas språkbruk i motionerna, genom att specifikt titta på lexikala val och modalitet. Lexikala val är ordval, vilka ord som författaren av texten väljer att använda sig av (Hansen & Machin, 2019, s. 121). I den här studien kommer de lexikala valen att granskas för att se om de relaterar till de olika diskurserna om hedersrelaterat våld. Modalitet fokuserar istället på graden av instämmande i en mening, eller hur starkt ett påstående är (Phillips & Winther Jørgensen, 2000, s. 87). Genom modalitet kan vi i den här studien till exempel undersöka om politikerna presenterar vad han eller hon vill ha sagt som fakta eller om det presenteras som en åsikt.

På den diskursiva nivån ligger fokus på produktionen av texten, hur den distribueras och tolkningen som görs av texten (Fairclough, 2010, s. 94). Här granskas sändare och mottagare av texten, och i vilken kontext som texten har publicerats i. I denna studie kommer den diskursiva praktiken att granskas genom att främst undersöka sändarna och distributionen snarare än mottagarna av texten. Vi kommer att fokusera på i vilket sammanhang dessa texter har publicerats. I den här studien är samtliga texter skrivna av politiker som sitter i riksdagen, och de primära mottagarna av texten är andra riksdagspolitiker. Därmed kommer vi att granska diskurserna som förekommer mellan politiker. På den diskursiva nivån kan man även analysera intertextualitet och interdiskursivitet. Intertextualitet betyder att man undersöker hur texten hör ihop med andra texter, hur den bygger på eller refererar till andra texter. Interdiskursivitet är ett liknande begrepp men handlar istället om hur de olika diskurserna hör ihop med varandra (Svensson, 2019, s. 56). Av dessa två begrepp kommer vi att titta närmare på interdiskursivitet, för att se hur motionerna är kopplade till olika diskurser och hur dessa diskurser samspelar med varandra.

I den sista nivån, den sociala praktiken, analyseras de två tidigare nivåerna i ett större sammanhang (Svensson, 2019, s. 56). Här blir det tydligt att CDA fokuserar på maktrelationer och ideologikritik. Exempelvis kan man granska texterna och de diskursiva praktikerna i förhållande till ideologiska strömningar i samhället. Den här nivån ställer frågan: "Vilka maktintressen i samhället förstärks eller utmanas genom att vissa typer av texter sprids?" (Svensson, 2019, s. 56). I den sociala praktikens nivå ska vi i vår analys försöka att se hur dessa texter påverkar och påverkas av samhället, och hur det som skrivs hör ihop med de bakomliggande diskurserna och ideologierna som partierna står för.

6.2.2. Tematisering

Efter att den tredimensionella analysen har genomförts kommer resultatet att tematiseras i olika kategorier. Att tematisera innebär att forskaren skapar teman eller kategorier som sammanfattar upptäckterna i det empiriska materialet (Svensson, 2019, s. 142). Kategorierna ska kopplas till studiens forskningsfrågor och besvara dem. Forskaren kategoriserar fynden från analysen och sorterar dem utifrån likheter och skillnader (Svensson, 2019, s. 142). En kategori ska bestå av flera empiriska fynd som liknar varandra och bör vara specifik nog att den skiljer sig från de andra kategorierna (Svensson, 2019, s. 142). I den här studien har fem teman skapats utifrån materialet, tidigare forskning och de valda teorierna. Dessa teman presenteras i kapitel 7.

6.2.3 Analysschema

Varje motion har analyserats med hjälp av analyschemat nedan. Schemat är baserat på analysbegreppen som kommer ifrån textnivån och diskursnivån i den tredimensionella analysmodellen. Analysschemat har bidragit till att motionerna har analyserats på samma sätt.

Analysbegrepp	Hur förekommer begreppet?	Hur tolkas det?	Till vilket tema tillhör ordet/meningen/stycket
Lexikala val			
Modalitet			
Interdiskursivitet			

6.3 Metodkritik och reflektion

Kritik som riktas mot CDA-forskare är att forskaren själv ofta har ett politiskt ställningstagande som påverkar vad som undersöks och hur materialet tolkas. På grund av detta anser kritikerna att resultatet inte kan betraktas som objektivt (Hansen & Machin, 2019, s. 143). Något som vi dock tycker borde tilläggas är att detta problem inte bara riktar sig till kritisk diskursanalys, utan även till andra kvalitativa forskningsmetoder. I och med att kvalitativ forskning inrymmer författarens egen tolkning finns alltid en risk för bristande neutralitet och författarens bakgrund och värderingar kan komma att påverka tolkningsprocessen. Fairclough menar att det är omöjligt att förhålla sig helt objektivt till en

studie, och att det är mer vetenskapligt att vara medveten om den subjektiva påverkan på studien än att låtas som om den inte existerar (Hansen & Machin, 2019, s. 143).

Under arbetets gång har vi varit medvetna om att en helt objektiv studie inte är möjlig, men har samtidigt haft som mål att minska den subjektiva påverkan på studien så mycket som möjligt för att göra studien mer vetenskaplig. För att motverka att analysera materialet med personliga åsikter har vi sett till att använda de valda teorierna och begreppen. I det analytiska arbetet har vi i efterhand ifrågasatt de antaganden som gjorts utifrån materialet, och har sett till att det som skrivs i analyskapitlet och resultatet är byggt på teorier, begrepp och tidigare forskning. I arbetsprocessen har det underlättat att vara två författare. Det har lett till att det har varit enklare att se ifall någon av den andres åsikter har påverkat analysens resultat. Ett annat sätt att göra studien mer objektiv är att vara transparent med sina åsikter, vilket vi är i problemformuleringen och även här. Vi båda anser att varken kön eller kultur borde användas som enda förklaring till det hedersrelaterade våldet, och utifrån det forskning vi läst vill vi att politikerna ska se på hedersvåld utifrån ett intersektionellt perspektiv, för att kunna förstå helheten och därmed bättre kunna hjälpa de som utsätts för hedersrelaterat våld.

7. Analys

Under den valda perioden är Liberalerna det parti som publicerat flest motioner där begreppet hedersrelaterat våld nämns. Sökresultatet på riksdagens hemsida visar 30 resultat från Liberalerna, medan sökresultatet för exempelvis Miljöpartiet endast ger fyra resultat. Liberalerna har dessutom skrivit den längsta motionen av alla utvalda motioner. Den är 20 sidor lång, medan exempelvis Socialdemokraternas och Centerpartiets endast är två sidor. Detta kan tolkas som att Liberalerna är det parti som har fokuserat mest på det hedersrelaterade våldet under det senaste året.

Utifrån motionerna har vi hittat fem teman som vi valt att bygga analysen på. Dessa teman är: könsmaktsbaserad diskurs, värderingsbaserad diskurs, nationalistisk diskurs, kosmopolitisk diskurs samt intersektionell diskurs. Dessa teman är kopplade till det teoretiska ramverk som presenterades i kapitel fyra, samt tidigare forskning.

7.1 Könsmaktsbaserad diskurs

I sju av de åtta motioner som analyserats finns det en eller flera meningar som har koppling till den könsmaktsbaserade diskursen. Undantaget är Sverigedemokraternas motion, där de aktivt tar avstånd från diskursen och bland annat skriver att den är ”direkt felaktig”.

Partiet som har skrivit mest kopplat till den könsmaktsbaserade diskursen är Vänsterpartiet. Under perioden som granskats har de skrivit fem motioner som nämner hedersrelaterat våld, men ingen av dem nämner heder i huvudrubriken. Den valda motionen heter ”Mäns våld mot kvinnor och andra former av våld i nära relationer” (Motion 2018/19:2227) och har en underrubrik som handlar specifikt om hedersvåld. I den inledande meningen under den rubriken står det:

”Hedersrelaterat våld och förtryck har, liksom mäns våld mot kvinnor i övrigt, generellt sin grund i kön, sexualitet, makt och kulturella föreställningar om dessa företeelser.” (Motion 2018/19:2227, s. 9)

Kulturella föreställningar nämns i citatet, vilket skulle kunna kopplas till den

värderingsbaserade diskursen, men kulturen nämns som en del av ”mäns våld mot kvinnor i övrigt”, och det är ingen specifik kultur som pekas ut. De lexikala valen ”i övrigt” syftar till att hedersrelaterat våld är en del av mäns våld mot kvinnor. Här syns den könsmaktsbaserade diskursen. Diskursen blir än mer tydlig i motionen då partiet skriver följande angående mäns våld mot kvinnor: ”Vidare är inte heller kvinnoförtryck betingat av en viss kultur eller vissa traditioner”. Här tar de aktivt avstånd mot den värderingsbaserade diskursen, i en mening som har en hög modalitet. Meningen presenteras som säkerställd fakta snarare än en åsikt. Ett annat parti som tar avstånd från den värderingsbaserade diskursen är Centerpartiet:

”Hederskultur är något annat än kultur det är att reglera en annan människa, att styra en annan människas liv genom maffiametoder och genom patriarkala normer. Det måste på alla sätt motverkas i vårt samhälle.” (Motion 2019/20:405, s. 2)

I det här stycket tar Centerpartiet avstånd från den värderingsbaserade diskursen, samtidigt som de talar för den könsmaktsbaserade diskursen genom att nämna de patriarkala normerna som de menar präglar hederskulturen. Ett lexikalt val som sticker ut i meningen är ”maffiametoder”. Med maffiametoder kan skribenten mena olika saker, men det som inom hederskulturen skulle kunna liknas vid maffiametoder är den form av utpressning och övervakning som ofta förekommer. Ordet ”maffiametoder” är värdeladdat och upplevs som ett retoriskt grepp. Centerpartiet beskriver även hederskultur som något som förekommer i vissa familjer och släkter, men gör ingen specifik koppling till kultur (Motion 2019/20:405).

Bland förslag på åtgärder och tidigare åtgärder som gjorts syns den könsmaktsbaserade diskursen hos vissa av partierna. Miljöpartiet föreslår till exempel ett normförändrande arbete gentemot pojkar och män, vilket ska göras i förebyggande syfte mot hedersvåld.

”Att nå föräldrar är avgörande, men mer behöver göras, inte minst normförändrande arbete riktat mot pojkar och män.” (Motion 2018/19:2748, s. 3)

Detta visar att hedersproblematiken enligt Miljöpartiet grundar sig i kön och patriarkatet, det samhällssystem där makten innehas av äldre män (Patriarkat, u.å.). Socialdemokraterna fokuserar främst på de åtgärder som de gjort tidigare för att bemöta kritiken riktade mot dem om att ingenting har hänt för att förebygga hedersvåldet.

Idag finns en nationell expertmyndighet, kommunala och regionala resurscentrum, en nationell stödtelefon, kvinnojourer med särskild kompetens och en bredare allmän kunskap om det hedersrelaterade förtrycket. Den socialdemokratiskt ledda regeringen föreslog att mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer ska bli obligatoriska inslag på flertalet högskole- och universitetsutbildningar där hedersperspektivet ska ingå samt inrättat en jämställdhetsmyndighet som ska ha ett samlat grepp om frågorna. (Motion 2019/20:1846, s. 1)

I de åtgärder som gjorts tidigare fokuserar Socialdemokraterna på jämställdhetsfrågor, och inte på integration. I citatet ovan står det att hedersperspektivet ska ingå i undervisningen om mäns våld mot kvinnor, vilket betyder att Socialdemokraterna ser hedersvåldet som en del av mäns våld mot kvinnor. Detta stämmer överens med det könsmaktsbaserade perspektivet. Att Socialdemokraterna skriver om sin jämställdhetsmyndighet, som både kommer att arbeta mot hedersvåld och våld i nära relationer, indikerar också på att partiet ser hedersrelaterat våld främst kopplat till kön. Socialdemokraterna ger ingen närmare beskrivning eller bakgrund till hedersrelaterat våld.

Moderaterna skriver i sin motion följande:

”Hedersrelaterat våld och förtryck ska bekämpas med kraft. Arbetet mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer måste outtröttligt fortsätta.” (Motion 2019/20:3064, s. 5)

I detta citat sticker ”... ska bekämpas med kraft” ut. Framför allt går det att koppla till Moderaternas identitet. De är ett parti som lägger stor vikt vid lag och ordning, och denna typ av formulering passar in i den hårda retorik som ofta används i frågor relaterade till brottslighet. När meningen om mäns våld mot kvinnor kommer direkt efter meningen om hedersrelaterat våld, och de står i samma stycke, kan det tolkas som att Moderaterna anser att hedersrelaterat våld är en del av mäns våld mot kvinnor, vilket. Utöver detta citat fokuserar dock Moderaterna främst på den kulturella aspekten av hedersvåldet, och talar mest för den värderingsbaserade diskursen även om viss interdiskursivitet förekommer.

Det finns inget parti som förnekar att hedersvåldet existerar. Även Vänsterpartiet, som tidigare har undvikit ämnet, skriver att det som kännetecknar hedersvåldet är att det utförs

kollektivt med flera närstående som är inblandade.

Det specifika med hedersvåldet är att det utövas med hjälp av kollektiva kontrollmekanismer och många gånger sanktioneras av släkt och omgivning. Främst är det flickor och unga kvinnor som drabbas av hedersrelaterat våld och förtryck, men även pojkar och unga män blir utsatta. En särskilt utsatt grupp är hbtq-personer.
(Motion 2018/19:2227, s. 9)

Vänsterpartiet nämner även i sin motion att arbetet mot hedersvåld inte får hamna i skymundan i arbetet mot mäns våld mot kvinnor. Utifrån det här uttalandet kan det konstateras att de anser hedersvåldet existerar och är en viktig fråga, samtidigt som de tar ställning för den könsmaktsbaserade diskursen genom att se hedersvåld som en underkategori inom mäns våld mot kvinnor.

7.2 Värderingsbaserad diskurs

Av de åtta motionerna som analyserats innehåller fem något som kan kopplas till den värderingsbaserade diskursen. Dessa är Miljöpartiet, Moderaterna, Kristdemokraterna, Sverigedemokraterna och Liberalerna. De flesta partierna som ger uttryck för den värderingsbaserade diskursen är överens om att problematiken främst är sprungen ur kultur. Vad de olika partierna menar med kultur skiljer sig åt. Miljöpartiet lyfter till exempel endast fram sambandet mellan religiositet och hedersvåld, och benämner det inte som kultur.

Hedersrelaterat våld och förtryck bygger på normer och traditioner och förekommer inom olika etniska och religiösa grupper (Stockholms stad, 2016). Det finns ingen koppling mellan hedersvåld och någon specifik religion, däremot visar forskning på ett samband mellan hedersvåld och religiositet (Nationellt centrum för kvinnofrid).
(Motion 2018/19:2748, s. 1)

Övriga partier fokuserar främst på de norm- och kulturskillnader som finns mellan västvärlden och övriga delar av världen. Sverigedemokraterna anser att personer som arbetar mot hedersvåld måste bli mer utbildade i frågan. De skriver att ”... den utbildning som sker måste gå djupare än att beskriva vad som sker eftersom handlingar bara är symptom på en bakomliggande värderingskonflikt.” (Motion 2019/20:3118, s. 5). Sverigedemokraterna

skriver även i sin motion att det är ”direkt felaktigt” att kategorisera hedersvåld som mäns våld mot kvinnor. Därmed tar de aktivt avstånd från den könsmaktsbaserade diskursen. Det finns inget ”vi anser” eller ”vi tycker” i detta påstående, utan det presenteras som fakta och har därmed hög modalitet. Problemet Sverigedemokraterna ser med att likställa hedersvåld med annat kvinnovåld kommer även upp senare i texten, där de kritiserar dagens metoder.

Sverigedemokraterna vill att det i varje kommun skall finnas en handlingsplan eller ett åtgärdsprogram med specifikt fokus på att identifiera och stoppa hedersförtryck och på bästa sätt hjälpa dess offer. Detta behövs för att komma till rätta med de problem som idag uppstår då socialtjänst eller skolor låter bristfälliga och ibland kontraproduktiva åtgärder ingå i planer och program som hanterar en helt annan problematik, nämligen mäns våld mot kvinnor. (Motion 2019/20:3118, s. 10)

Även Moderaterna och Liberalerna beskriver hedersvåld som ett kulturellt problem. Moderaterna skriver att hedersförtrycket inte hör hemma i Sverige, och att ingen person ska ”få sin frihet beskuren av närmast medeltida normer”. Att säga att normerna är medeltida är att säga att de som har dessa normer ligger långt efter i utvecklingen, och att de svenska normerna är att föredra. Liberalerna har använt sig av liknande formuleringar i sin motion, och skriver bland annat att familjehedern “... krockar med vårt sekulära och moderna samhälle.” (Motion 2019/20:2745, s. 2). Detta antyder dels att samhällen där hederskultur råder är omoderna, och dels att religionen är en bidragande orsak till det hedersrelaterade våldet. Religionen tas även upp i Moderaternas motion då de skriver:

Religion, kultur eller kontrollbehov som utövas för att begränsa någon annans frihet och rätt till att bestämma över sitt eget liv hör inte hemma i Sverige. (Motion 2019/20:3064, s. 5)

Av Kristdemokraterna beskrivs hederskulturen genomgående som ett problem med rötter i andra länder. Religion nämns inte som förklaringsmodell, mer än att hederskulturen förekommer bland många olika religioner och kulturer.

”Hederskulturen finns i många olika länder och inom olika religioner. Den finns i Afghanistan, Indien, Libanon, Egypten, Syrien, Irak, Tunisien m fl länder. Sverige har många som kommit som nyanlända från dessa regioner” (Motion 2019/20:646, s. 2).

Att religion inte pekats ut som orsak till det hedersrelaterade våldet kan ses som självklart eftersom Kristdemokraterna själva har religiös grund. Däremot pekar de inte heller ut någon annan religion. Det är också tydligt att Kristdemokraterna med kultur främst syftar på geografiskt förankrad kultur och inte religion.

Kristdemokraterna beskriver också den skillnad i värderingar som finns mellan västvärlden och platser där hederskulturen är utbredd.

”Denna patriarkala ordning hotas när man möter västerlandet med välfärdssystem och där kvinnan förväntas arbeta och bidra”. (Motion 2019/20:646, s. 2)

I citatet ovan nämns patriarkatet, den strukturella ordning där män rankas högre, men det beskrivs som något franskt från Sveriges västerländska värderingar. Den könsmaktsbaserade diskursen, som beskrivits i uppsatsens tidigare delar, brukar ta avstamp i just patriarkatet. Det här är ännu ett exempel där viss interdiskursivitet förekommer. Med det sagt stämmer denna mening fortfarande mer överens med det vi kallar för den värderingsbaserade diskursen. Detta eftersom betoningen inte läggs på kön, utan de värderingsskillnader som finns mellan västerlandet och de länder där hederskulturen är som mest påtaglig.

Sverigedemokraterna tar ställning för den värderingsbaserade diskursen, och uttrycker det tydligt. De anser att personer som jobbar med människor som blivit utsatta för hedersvåld måste bli mer utbildade i frågan. I Sverigedemokraternas lexikala val går det att tyda att de anser att hedersrelaterat våld är mer extremt än annat kvinnovåld. När de förklarar i sin motion vad hedersvåld är och vad det kan leda till skriver de:

”De mest extrema fallen har gått så långt att offren fått sätta livet till i rena avrättningar till försvar av familjenamnet.” (Motion 2019/20:3118, s. 4)

Till skillnad från de andra partierna väljer de att använda ordet avrättning istället för mord. Avrättning är ett hårdare ord och har en annan innebörd. En avrättning innebär ett dödsstraff för någon som har begått ett brott. Den mördade kvinnan ska alltså ha begått ett allvarligt fel enligt de inblandade och måste straffas med döden. I ett annat stycke i motionen argumenterar Sverigedemokraterna för skillnaderna mellan mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld.

”Med andra ord kan en stor mängd personer upprätthålla förtrycket tillsammans, vilket sällan är fallet i situationer där en enskild man slår sin fru i hemmet.” (Motion 2019/20:3118, s. 4)

När Sverigedemokraterna skriver om hedersvåld är det tal om ”rena avrättningar”, medan mäns våld mot kvinnor beskrivs som situationer där ”en enskild man slår sin fru i hemmet”. Att bli slagen i hemmet är en visserligen del av kvinnoförtrycket, men i många fall är det betydligt värre saker som sker. Varje månad mördas minst en kvinna i Sverige av en man hon har eller har haft en relation till (Edblom & Weigl, 2019). Sverigedemokraterna har i sin motion valt ord som förmildrar och förminskar mäns våld mot kvinnor, vilket samtidigt leder till att deras ord om hedersvåld kan upplevas som mer extrema.

7.2.1 Nationalistisk diskurs

Flera motioner har nationalistiska inslag. Dessa inslag handlar främst om tillfällena där det svenska samhället och svensk kultur framställs som bättre än andra länder och kulturer. Både Liberalerna och Moderaterna föreslår exempelvis åtgärder i lagstiftning för att förenkla utvisning av brottsutövare som inte är svenska medborgare. Liberalerna vill att alla som är utländska medborgare (även de som är bokförda i Sverige och har uppehållstillstånd) som döms till fängelse för ett hedersrelaterat brott ska utvisas. Genom detta vill de göra skillnad i lagen mellan de som är eller har blivit svenska medborgare och de som är nyanlända.

I Centerpartiets motion finns det oinslag av statsnationalism, då de lyfter mångfalden bland de som bor i Sverige som något positivt, och vill använda sig av detta som en styrka för att få ett bättre samhälle.

I offentliga sektorn är vi måna om att framgå som goda exempel och anställa personer med olika bakgrund. Det är också viktigt att den offentliga verksamheten speglar den mångfald och de bakgrunder som finns i vårt land. I det sammanhanget är det viktigt att vara tydliga med att demokratiska värderingar och allas rätt och lika värde och jämställdhet respekteras. (Motion 2019/20:405, s. 2)

Det här citatet sticker ut från de övriga nationalistiska inslagen vi sett från andra motioner. I denna lyfts olika bakgrunder och mångfalden i Sverige som något positivt. Detta kan ändå ses

som ett statsnationalistiskt inslag, eftersom det specifikt är Sveriges invånare som de diskuterar. I ett kosmopolitiskt uttalande skulle fokus inte ligga på det egna landet.

Kristdemokraternas motion har tydliga nationalistiska inslag där Sverige och västerlandet värderas högt. Det rör sig om den typ av nationalism som grundar sig i en värdegemenskap bland alla medborgare, där personens bakgrund inte spelar någon roll så länge alla följer de svenska värderingarna. De menar att hederskulturen inte hör hemma i ett jämställt land som Sverige. Även Liberalerna har inslag av denna typ. Hederskulturen beskrivs som något främmande i Sverige där jämlikhet ses som en självklarhet.

Av de granskade motionerna är det bara Sverigedemokraterna som nämner slöjor kopplat till det hedersrelaterade våldet. De vill att det i både förskola och grundskolan ska vara förbjudet att bära slöja. De anser att barn inte är tillräckligt vuxna för att fatta ett sådant beslut, och skriver att ”Det skall vara den unga kvinnans eget val att underkasta sig slöjan och det den symboliserar” (Motion 2019/20:3118, s. 6). Utifrån den här formuleringen säger de att det är en underkastelse att ha på sig slöja, även om kvinnan själv vill ha den på sig och aktivt väljer detta. Det lexikala valet ”underkasta” kan innebära att Sverigedemokraterna anser att kvinnan själv utsätter sig för och går med på att förtryckas. Och att ha slöja utifrån den här formuleringen innebär att vara förtryckt. Detta kan vara ett tecken på att Sverigedemokraterna ser religioner där slöja används, det vill säga främst Islam, som underlägsen. Detta förstärks när de även skriver att slöjans innebörd ”går emot de västerländska värderingarna om mäns och kvinnors lika värde” (Motion 2019/20:3118, s. 6). I den här meningen höjer de upp västvärldens värderingar, vilket de även gör i ett annat stycke.

Det är lika viktigt att personer som genom sin yrkesutövning kommer i kontakt med individer som lever i en hederskultur innehar goda kunskaper och en djup förståelse för hedersbegreppet, dess bakgrund och dess roll i vissa samhällen. [...] De måste känna till vad som särskiljer hedersnormer från de normer som utgör fundamentet för västvärldens samhällen. (Motion 2019/20:3118, s. 5)

7.3 Kosmopolitisk diskurs

Kosmopolitiska inslag finns bland annat i Liberalernas motion. De menar att alla, oavsett bakgrund och vare sig den är svensk medborgare eller ej, ska få hjälp ut ur hedersförtrycket. Här fokuserar de på allas lika värde oavsett vilken bakgrund de har, vilket är en av värderingarna som lyfts inom kosmopolitism. Liberalerna lägger även stor vikt på det internationella arbetet mot hedersvåld, vilket de är ensamma om att göra bland de motionerna som granskats.

Arbetet mot hedersrelaterat förtryck behöver ha en tydlig transnationell dimension.

De utmaningar som invånare i Sverige ställs inför har vi gemensamt med människor i många andra länder. Sverige ska i utrikes- och biståndspolitiken ge stöd åt de krafter som motverkar hedersförtryck och även bygga en starkare internationell samverkan.

(Motion 2019/20:2745, s. 16)

De vill att Sverige ska ge bistånd till organisationer utomlands som arbetar mot hedersförtrycket, och att samarbetet i EU ska bli starkare.

De hedersstrukturer som tar ifrån människor deras frihet slutar inte vid Sveriges

gränser, utan ofta finns nätverk mellan länder där förövare samverkar med varandra

för att upprätthålla kontrollen över den gemensamma släkten. (Motion 2019/20:2745, s. 16-17)

Detta visar att Liberalerna inte enbart tänker på hedersförtrycket inom Sveriges gränser, att de även ser på hedersrelaterat våld utifrån ett globalt perspektiv. Detta går att koppla till kosmopolitismen. Vidare stämmer detta väl överens med Liberalernas politiska identitet i övrigt. Liberalerna vill vara det parti som förknippas med internationellt samarbete, inte minst genom EU.

Även Miljöpartiet förespråkar alla likas värde i deras motion, genom att fokusera på de mänskliga rättigheterna.

Att människor utsätts för våld och förtryck och tas ifrån makten över sina egna liv kan aldrig accepteras. Varje människa omfattas av FN:s konventioner om mänskliga

rättigheter och varje barn har rättigheter enligt barnkonventionen. Det finns inga undantag. (Motion 2018/19:2748, s. 1)

I många av de andra motionerna ligger fokus på att bekämpa hedersvåldet i Sverige. Miljöpartiet riktar istället blicken globalt och fokuserar på alla människors lika rättigheter, oavsett var de bor eller var de kommer ifrån. De förtydligar påståendet genom att skriva att det inte finns några undantag.

7.4 Intersektionell diskurs

Kristdemokraterna faller inom ramarna för den värderingsbaserade diskursen, men lyfter även orsaker till hedersvåldet som kan kopplas till intersektionalitet. ”Hederskulturen har till viss del varit av stor vikt för en familjs ekonomiska situation. Där det saknas välfärdssystem anses familjens heder av särskilt stor vikt i en ekonomi med framförallt byteshandel” (Motion 2019/20:646, s. 2). Kristdemokraterna nämner här en familjs ekonomi och avsaknaden av en stark välfärdsstat som bidragande orsaker till hedersrelaterat våld. Kristdemokraterna ser alltså inte bara kultur och värderingar som orsaken till hedersrelaterat våld, utan även ekonomi och välfärd, vilket bör ses som intersektionellt.

Miljöpartiet har ett intersektionellt perspektiv i sin motion, då de både lyfter religiositet och könsnormer som bakomliggande orsaker till hedersrelaterat våld. De är tydliga med att det inte är en specifik religion, utan snarare att hög religiositet från flera olika religioner kan vara en orsak (Motion 2018/19:2748, s. 1). Detta är inte skrivet som ett eget tyckande, utan refererar till relevant forskning inom ämnet. I deras förslag på åtgärder för att förebygga hedersvåldet är det dock inte ett intersektionellt perspektiv, där fokuserar de på mest på könsmaktsbaserade åtgärder.

Liberalernas motion fokuserar främst på det kulturella perspektivet, men de skriver också att det finns en tydlig genusdimension.

Det hedersrelaterade våldet och förtrycket drabbar både flickor och kvinnor, pojkar och män, men det finns också en tydlig genusdimension. Den kollektiva familje- eller klanheder som förtrycket ska upprätthålla handlar ytterst om manlig heder. Det handlar om flickor och kvinnor som påstås dra vanära över sin släkt genom att inte

underordna sig, men det handlar också om hbtq-personer som förtrycks på grund av sin sexuella identitet eller sin könsidentitet. (Motion 2019/20:2745, s. 4)

Att Liberalerna väljer att skriva att det finns en “tydlig genusdimension” talar för att de anser att även den könsmaktsbaserade diskursen är viktig, och därmed tar de ställning för ett delvis intersektionellt perspektiv. Ordet “tydlig” har en stark modalitet som förstärker påståendet, och de presenterar påståendet som ett faktum snarare än en åsikt. Men i samma stycke som de ska visa den tydliga genusdimensionen använder de sig av ordet “klanheder”. Det lexikala valet “klan” ger associationer till andra kulturer, då ordet sällan används i tal om svensk kultur. Genom att de har använt detta lexikala val kan vi se att den värderingsbaserade diskursen även syns när Liberalerna pratar om genusfaktorer. Centerpartiet menar att det finns en särskild hierarki inom hederskulturen där äldre män värderas högst, och unga flickor har minst makt.

Vissa familjemedlemmar har makt över andra och det gäller att unga ska lyda äldre i en hederskultur. Kvinnor ska lyda män och flickor har minst makt över sitt egna liv. Personer med funktionsnedsättning är också mycket utsatta. (Motion 2019/20:405, s. 1)

Centerpartiet menar här att både ålder och kön är maktfaktorer, något som stämmer överens med intersektionalitet. Även funktionsnedsättning beskrivs som en försvårande omständighet.

7.5 Sammanfattning av analys

Utöver de värderingsbaserade - och könsmaktsbaserade diskurserna har nationalistiska, kosmopolitiska och intersektionella diskurser identifierats i materialet. De nationalistiska inslag som funnits handlar främst om ett upphöjande av Sverige och den västerländska kulturen. Kosmopolitism ses främst genom att partierna valt att beskriva problemet som globalt, och därefter förespråka globala åtgärder. Det är alltså de två förstnämnda diskurserna som dominerar debatten. Samtliga partiernas motioner innehåller minst en av dessa två diskurser, och vissa har inslag av båda. I de fall där en motion ger uttryck för båda diskurserna är det fortfarande tydligt vilken diskurs som väger över. Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna är de som tydligast tar ställning för den ena av diskurserna, främst genom att ta avstånd från den motstående diskursen. Förhållandet mellan de två diskurserna

fördeas på liknande sätt som partierna i Sveriges riksdag. Den förra mandatperiodens regering, bestående av Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet ger uttryck för den könsmaktsbaserade diskursen. Den förra mandatperiodens opposition, bestående av Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna, Centerpartiet och Sverigedemokraterna ger istället uttryck för den värderingsbaserade diskursen. De traditionella vänsterpartierna företräder alltså den könsmaktsbaserade diskursen, och de traditionella högerpartierna för den värderingsbaserade diskursen.

Det ska tilläggas att Socialdemokraternas motion skiljde sig från övriga partiers motioner. Till skillnad från övriga partier ägnas ingen tid åt att ge en beskrivning av hedersbegreppet som fenomen, och inte heller var problemet kommer från. Däremot syns den könsmaktsbaserade diskursen i texten, om än något vagt. Motionen tar upp mäns våld mot kvinnor, och nämner sin jämställdhetsmyndighet, vilka båda indikerar på att Socialdemokraterna ser hedersrelaterat våld främst kopplat till kön. Inga nationalistiska eller kosmopolitiska inslag syns till i motionen då den över huvud taget inte tar upp ämnen relaterade till geografiskt ursprung, kultur eller religion.

I materialet återfinns också motsättningar mellan partierna. Exempelvis kritiserar både Moderaterna och Liberalerna den politiska vänstern för att inte göra tillräckligt i hedersfrågan. Moderaterna och Liberalerna beskriver hedersrelaterat våld som värderingsbaserat och anklagar den politiska vänstern, som beskriver hederskulturen som könsmaktsbaserad.

De flesta partierna är i sina motioner tydliga med att inte peka ut religion som orsak till hedersrelaterat våld, utan fokuserar på antingen kultur eller kön. Miljöpartiet skiljer sig från övriga då de pekar på sambandet mellan hög religiositet och hederskultur. Den kartläggning vi tidigare presenterat nämner just detta samband, och det är därför anmärkningsvärt att inte fler partier gör denna koppling. Även Sverigedemokraternas motion skiljer sig från övriga partier i det hänseende att de problematiserar kring bärandet av slöja.

Carbin (2010) önskade ett mer intersektionellt förhållningssätt till hedersrelaterat våld, där inte endast kön och kultur ska tas i beaktande. Kristdemokraterna faller förvisso inom ramarna för den värderingsbaserade diskursen, men lyfter även orsaker som kan kopplas till just intersektionalitet. De nämner ekonomisk status och avsaknad av en stark välfärdsstat som starkt bidragande orsaker till hedersrelaterat våld, vilket går att koppla till intersektionalitet.

Även när det kommer till partiernas förslag på hur hedersrelaterat våld ska motverkas går dessa att koppla till antingen den värderingsbaserade eller den könsmaktsbaserade diskursen. De åtgärder som föreslås är antingen kopplade till jämställdhetsarbete, eller så är de integrationsrelaterade.

8. Slutsats & diskussion

De två diskurserna som Carbin (2010) såg dominera den politiska debatten återfinns även i vårt material. I materialet går det inte att säga att en av dessa två diskurser ges betydligt mer utrymme. Till skillnad från Carbins studie (2010) där den värderingsbaserade diskursen gavs mest utrymme, förhåller sig fördelningen mellan diskurserna i denna studie jämnt. De partierna som talar mest för den könsmaktsbaserade diskursen är Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Centerpartiet. Samtliga partier, med undantag för Centerpartiet, står på den vänstra sidan av den politiska vänster-högerskalan. De övriga fyra partierna, som står för den värderingsbaserade diskursen, återfinns till höger på skalan. Trots denna uppdelning ska det tilläggas att flera partier har inslag av båda diskurserna. Undantagen är Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna. De två sistnämnda tar dessutom aktivt avstånd från den motsatta diskursen. Som tidigare nämnts återfinns inte mycket inslag från någon av diskurserna i Socialdemokraternas motion, och det som fanns kunde endast kopplas till den könsmaktsbaserade diskursen.

Vissa förändringar verkar ha skett inom den könsmaktsbaserade diskursen. I de granskade motionerna finns det ingen som förnekar att hedersvåldet existerar, och de flesta är överens om att det finns något specifikt som definierar hedersvåld - nämligen att det är något som sker kollektivt där flera förövare är inblandade. Undantaget är Socialdemokraterna, som inte ger någon beskrivning i motionen vad hedersvåld innebär. Det här innebär inte att partiet förnekar hedersvåldsbegreppet, det betyder bara att deras motion inte definierar det. De partier som idag förespråkar den könsmaktsbaserade diskursen ser hedersvåld som en underkategori inom mäns våld mot kvinnor eller våld i nära relationer, men ser ändå det hedersrelaterade våldet som en specifik typ av våld. Detta går bland annat att se i Vänsterpartiets motion. Den handlar om mäns våld mot kvinnor, men har en underkategori som specifikt handlar om hedersvåld. Anledningen till att diskursen har förändrats skulle kunna vara att partierna som stått för den könsmaktsbaserade diskursen tidigare har fått kritik för att blunda för hedersvåldet. Den här kritiken finns till viss del kvar även i motionerna som granskats i den här studien, där Liberalerna och Moderaterna anklagar partier på vänsterkanten för att ha gjort för lite i hedersfrågan.

Att flera av partierna har inslag av båda diskurserna är ett tecken på intersektionalitet, eftersom de ser på frågan utifrån mer än ett perspektiv. Därtill syns en intersektionell diskurs

till i materialet, om än inte i lika stor utsträckning som övriga diskurser. Här lyfts ekonomisk status och statslöshet fram som påverkande faktorer. Både Kristdemokraterna och Miljöpartiet ger sken av att ha tagit del av kartläggningen *Det hedersrelaterade våldets och förtryckets uttryck och samhällets utmaningar* (Baianstovu, Cinthio, Särnstedt & Strid, 2018).

Kristdemokraterna tar upp fattigdom och statslöshet som bidragande orsaker till hedersvåld, helt i enighet med denna kartläggning. Miljöpartiet nämner i sin tur stark religiositet som en orsak till hedersrelaterat våld, vilket även det stämmer med forskningen.

Att det intersektionella perspektivet lyfts kan ses som positivt i det politiska arbetet, om man tar hänsyn till de studier som nämner att ett intersektionellt perspektiv är något att eftersträva (Carbin, 2010, Korteweg & Yurdakul, 2013, Baianstovu et al., 2018). Vidare går det att reflektera kring varför de inte nämner övriga orsaker som presenteras i kartläggningen, som låg utbildningsnivå. Partierna verkar här selektivt valt orsaker som passar in i deras agenda. Kristdemokraterna och den religiösa grund de står på hade överraskat om de nämnde just religion som en bidragande orsak till hedersrelaterat våld.

Olwan (2019) skriver att högerpolitiker i Kanada och USA har använt sig av debatten om hedersrelaterat våld i försök att bekräfta västerländsk överlägsenhet och muslimsk underlägsenhet (s. 923-925). Fokus på den västerländska överlägsenheten hittades även i några av motionerna som granskades i den här studien. De partier som står för den värderingsbaserade diskursen har i sina motioner skrivit om att hedersvåldet inte hör hemma i Sverige eller den västerländska kulturen. Hedersvåldet beskrivs av Moderaterna som "medeltida normer", och Liberalerna skriver att det inte passar in i "vårt sekulära och moderna samhälle". Dessa påståenden visar att de anser att den svenska eller västerländska kulturen är att föredra. Till skillnad från politikerna i USA och Kanada är det däremot inget parti som tydligt anger en specifik religion som förklaring till hedersvåldet.

Sverigedemokraterna ger dock en hint om att koppla våldet till Islam, genom att skriva om förslag om förbud mot slöjor i skolan i den motion som handlar specifikt om hedersrelaterat våld. De skriver även att slöjans innebörd "går emot de västerländska värderingarna om mäns och kvinnors lika värde".

Reimers (2007) fann i sin studie att mediers framställning av "det svenska" kännetecknades av jämställdhet, medan det icke-svenska kännetecknades av kvinnlig underordning och legitimering av mäns våld mot kvinnor. Liknande tendenser syns i denna studies material. De

motioner som gav uttryck för den värderingsbaserade diskursen hade också en nationalistisk syn på hedersvåld, där våldet ses som osvenskt. I kontrast till den nationalistiska diskurs som hittats hos många partier, innehöll Liberalernas och Miljöpartiets motioner övervägande kosmopolitiska inslag. Liberalerna är ett parti som förespråkar ökat internationellt samarbete, inte minst inom EU. Att de har en liknande kosmopolitisk inställning i hedersdebatten är väntat. Även Miljöpartiet är ett parti som ser positivt på globalt samarbete, inte minst på grund av miljöpolitik. Även i hedersfrågan väljer de att se detta som ett globalt problem. Jungar (2017) har två teorier om hur högerpopulistiska partier som Sverigedemokraterna kan påverka de övriga partierna i invandringsrelaterade frågor. Hon menar att de andra partierna antingen kan anpassa sig till den nationalistiska politiken för att kortsiktigt vinna väljare, eller använda frågan för att skapa opinion, förklara sin politik och agera därefter (Jungar, 2017, s. 41). Utifrån hennes första teori skulle det innebära att fler partier skulle ta ställning för den värderingsbaserade diskursen i hedersdebatten, och att fler skulle lyfta nationalistiska åsikter i debatten. Huruvida den nationalistiska diskursen bredd ut sig i förhållande till tidigare eller inte går inte att besvara genom vår studie, men skulle kunna undersökas vid framtida forskning. Däremot kan det konstateras att hälften av partierna inte har några nationalistiska inslag i sina motioner, och därmed inte har anpassat sig till den nationalistiska politiken.

Syftet med studien är att granska hur den politiska debatten om hedersvåld ser ut år 2019. Sammanfattningsvis visar resultatet i denna studie att de två diskurser som syns i tidigare forskning består än i dag. Den tydliga dominansen av den värderingsbaserade diskursen, som Carbins studie (2010) visade, känns däremot inte igen i denna studies material. Fördelningen av diskurserna är jämn, och tydliga inslag av bägge diskurserna syns i merparten av motionerna. Exempelvis beskriver de flesta partierna problemet som kopplat till både kön och kultur, vilket visar att det intersektionella perspektivet har lyfts i debatten.

Partier som politiskt beskrivs som vänster företräder alltså den könsmaktsbaserade diskursen, medan de traditionella högerpartierna företräder den värderingsbaserade diskursen. Vidare visar studiens resultat att den politiska debatten om hedersvåld präglas av framför allt två ideologiska riktningar. De partier vars texter ger uttryck för den värderingsbaserade diskursen har tydliga nationalistiska inslag, där Sverige och västerlandet beskrivs som bättre än övriga världen. Om den nationalistiska diskursen som vi sett i motionerna skulle öka i framtiden, eller om fler partier tar en nationalistisk ställning i hedersfrågan, finns en risk att det påverkar synen på invandrare som bor i Sverige negativt. Detta skulle i sin tur kunna öka

segregationen i samhället. I debatten lyfts även kosmopolitiska värderingar fram, där problematiken kring hedersrelaterat våld lyfts som ett globalt problem, och som därmed kräver internationella åtgärder. Den kosmopolitiska diskurs som syns i materialet välkomnas, men även här finns risker. Att fokusera på globala lösningar på ett problem som är så allvarligt i Sverige kan medföra risken att svenska politiker upplevs svika de som befinner sig i landet, vilka de har sitt främsta ansvar till. Vidare lyfts andra orsaker, såsom ekonomisk status och statsskick, som bidragande till hederskulturen. Detta tyder på att en intersektionell diskurs lyfts inom debatten om hedersrelaterat våld, precis som tidigare önskats av forskare (Carbin, 2010, Korteweg & Yurdakul, 2013, Baianstovu et al., 2018). Trots att denna diskurs lyfts fram, så är det högst begränsat i förhållande till de övriga diskurserna. Analysen visade att partiernas förslag kring åtgärder rörande hedersrelaterat våld fokuserade på antingen integrations - eller könsrelaterade åtgärder. Ett ökat fokus på båda dessa hade varit önskvärt. Carbin (2010) önskade även att klassperspektivet lyftes i hedersdebatten, något som vårt material inte visar ha skett.

Med utgångspunkt i vårt material har vi sett en del skillnader i förhållande till 2010 års studie (Carbin, 2010), och än mer den debatt som bedrevs för tjugo år sedan. De två diskurserna som vi vant oss vid i hedersdebatten är förvisso alltså dominerande, men fördelningen mellan dessa är idag jämn, och inslag av båda syns i majoriteten av motionerna. Debatten framstår överlag som mer nyanserad än tidigare, där både de två klassiska diskurserna lyfts, men också andra mer intersektionella perspektiv. Det har funnits en oro för politisk förlamning i den politiska debatten kring hedersrelaterat våld (Carbin, 2010). Den ökade nyanseringen av debatten som vi ser kan förhoppningsvis bidra till en mer effektiv politik inom området.

8.1 Förslag till vidare forskning

Materialet till vår studie är politiska dokument som främst riktar sig till andra politiker. Det är därmed en studie av hedersdebatten mellan politiker. Vårt förslag till vidare forskning är att göra en liknande studie där det valda materialet har allmänheten som målgrupp, det vill säga när politikerna riktar sig till väljarna. Det skulle exempelvis kunna vara en retorisk granskning av politiska tal eller partiledardebatter där hedersfrågan diskuteras. Ett annat alternativ är att göra en jämförande studie mellan politikernas ordval i förhållande till om de riktar sig mot andra politiker eller publiken, för att se vilka likheter och skillnader som finns när de pratar om hedersvåld beroende på vilka som är mottagare av texten.

Referenslista

- Baianstovu, R.Í., Cinthio, H., Särnstedt, E. & Strid, S. (2018). *Det hedersrelaterade våldets och förtryckets uttryck och samhällets utmaningar: En kartläggning i Göteborg, Malmö och Stockholm 2017-2018 [Elektronisk resurs] Del II: Redovisning av den kvalitativa delstudien i Göteborg, Malmö och Stockholm*. Örebro:
- Decemberöverenskommelsen (u.å.). I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 29 december 2019 från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/december%C3%B6verenskommelsen>
- Edblom, K. & Weigl, K. (2019). *I händelse av min död*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Fairclough, N. (2010). *Critical discourse analysis: the critical study of language*. (2 uppl.) Harlow: Longman.
- Fine, R. (2008). *Cosmopolitanism*. Hämtad 5 december, 2019, från <https://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780199290543.001.0001/acref-9780199290543-e-490>
- Flyktingkrisen 2015 (u.å.) I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 29 december 2019 från <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/flyktingkrisen-2015>
- Grutzky, E., & Åberg, L. (2013). *Heder och samvete - en bok om hederskultur i Sverige*. Stockholm: Fri tanke.
- Hansen, A. & Machin, D. (2019). *Media and communication research methods*. (2.uppl.). London: Red globe press.
- Hellgren, Z., & Hobson, B. (2008). Cultural dialogues in the good society: The case of honour killings in Sweden. *Ethnicities*, 8 (3), 385–404. <https://doi.org/10.1177/1468796808092449>
- Hussein, J. (2017). *Heder och hedersvåld: berättelser, fakta, fördomar*. Göteborg: Korpen.
- Intersektionalitet. (u.å.). I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 29 december 2019 från <https://ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/intersektionalitet>

- Januariavtalet. (u.å.). I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 29 december 2019 från <https://ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/januariavtalet>
- Jungar, A-C. (2017). *Populism i Norden: Från marginalen mot den politiska mittfåran*. Hämtad 3 december, 2019, från https://www.agenda.fi/wp-content/uploads/2018/04/Populism_web.pdf
- Konservatism. (u.å.) I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 29 december 2019 från <https://ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/konservatism>
- Korteweg, A. & Yurdakul, G. (2013). Gender equality and immigrant integration: Honor killing and forced marriage debates in the Netherlands, Germany, and Britain. *Women's Studies International Forum*, 41:3, 204–214. <https://doi.org/10.1016/j.wsif.2013.07.011>
- Kumar, K. (2006). Nationalism and the Historians, In G, Delanty & K, Kumar (Eds.) *The Sage Handbook of Nations and Nationalism* (pp. 7-21). London, England: Sage Publications.
- Larsson, R. (2014). *Politiska ideologier i vår tid*. Lund, Sverige: Studentlitteratur AB.
- Lerner, T. (2018, 29 januari). Mona Sahlin: Makten lyssnade mer på männen. *Dagens Nyheter*. Hämtad från <https://www.dn.se>
- Liberalism. (u.å-a). I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 29 december 2019 från <https://ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/liberalism>
- Liberalism. (u.å-b). I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 29 december 2019 från <https://ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/liberalism>
- Moore, M. (2006). Nationalism and Political Philosophy, in G, Delanty & K, Kumar (Eds.) *The Sage Handbook of Nations and Nationalism* (pp. 94-104). London, England: Sage Publications.
- Olwan, D. M. (2019). Pinkwashing the “Honor Crime”: Murdered Muslim Women and the Politics of Posthumous Solidarities. *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 44:4, 905-930. <https://doi.org/10.1086/702311>

- Patriarkat. (u.å). I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 3 januari 2020 från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/patriarkat>
- Phillips, L., & Winther Jørgensen, M. (2010). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Reimers, E. (2007). Representations of An Honor Killing. *Feminist Media Studies*, 7:3, 239–255. <https://doi.org/10.1080/14680770701477867>
- Sahindal, F. (2002, 4 februari). Fadimes hela tal i riksdagen. *Aftonbladet*. Hämtad 21 november, 2019, från <https://www.aftonbladet.se/debatt/a/e1EeGa/fadimes-hela-tal-i-riksdagen>
- Smith, A. (2010). *Nationalism: Theory, ideology, history* (2nd ed., Key concepts (Polity Press)). Cambridge, UK; Malden, MA: Polity.
- Smith, W. (2013). *Cosmopolitanism*. Hämtad 5 december, 2019, från <https://oxfordre.com/internationalstudies/internationalstudies/view/10.1093/acrefore/9780190846626.001.0001/acrefore-9780190846626-e-133>
- Socialism. (u.å-a). I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 29 december 2019 från <https://ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/socialism>
- Socialism. (u.å-b). I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 29 december 2019 från <https://ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/socialism>
- Strid, S., Enelo, J., Cinthio, H. & Baianstovu, R.Í. (2018). *Det hedersrelaterade våldets och förtryckets uttryck och samhällets utmaningar. En kartläggning i Göteborg, Malmö och Stockholm 2017–2018 [Elektronisk resurs] Del III: Redovisning av den kvantitativa delstudien i Stockholm*. Stockholm: Stockholm stad.
- Strid, S., Enelo, J., Cinthio, H. & Baianstovu, R.Í. (2018). *Det hedersrelaterade våldets och förtryckets uttryck och samhällets utmaningar. En kartläggning i Göteborg, Malmö och Stockholm 2017–2018 [Elektronisk resurs] Del III: Redovisning av den kvantitativa delstudien i Göteborg*. Göteborg: Göteborg stad.
- Strid, S., Enelo, J., Cinthio, H. & Baianstovu, R.Í. (2018). *Det hedersrelaterade våldets och förtryckets uttryck och samhällets utmaningar. En kartläggning i Göteborg, Malmö*

och Stockholm 2017–2018 [Elektronisk resurs] Del III: Redovisning av den kvantitativa delstudien i Malmö. Malmö: Malmö stad.

Strömbäck, J. (2014). *Makt, medier och samhälle: en introduktion till politisk kommunikation.* (2. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Svensson, P. (2019). *Diskursanalys.* Lund: Studentlitteratur AB.

Sveriges Television. (2018). *Väljarströmmar.* Hämtad 29 december 2019 från <https://www.svt.se/special/valu2018-valjarstrommar/>

Tjora, A. (2012). *Från nyfikenhet till systematisk kunskap: kvalitativ forskning i praktiken.* Lund: Studentlitteratur.

Valmyndigheten (2019). *Valresultat 2010.* Hämtad 29 december 2019 från <https://www.val.se/valresultat/riksdag-landsting-och-kommun/2010/valresultat.html>

Wikan, U. (2009). *Om heder.* Göteborg: Daidalos AB.

Bilagor

Bilaga 1. Lista över riksdagsmotioner

Nedan är en lista på de motioner som analyserats i den här studien. Samtliga motioner är hämtade från riksdagens hemsida.

1. Motion 2018/19:2227 av Maj Karlsson m.fl. (V). *Mäns våld mot kvinnor och andra former av våld i nära relationer*. Hämtad från https://riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/mans-vald-mot-kvinnor-och-andra-former-av-vald-i_H6022227
2. Motion 2018/19:2748 av Åsa Lindhagen m.fl. (MP) *Insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck*. Hämtad från https://riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/insatser-mot-hedersrelaterat-vald-och-fortryck_H6022748
3. Motion 2019/20:1846 av Lawen Redar (S). *En brottsbalk utan hedersrubricering eller straffskärpningsgrund kastar skugga över statistiken*. Hämtad från https://riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/en-brottsbalk-utan-hedersrubricering-eller_H7021846
4. Motion 2019/20:405 av Solveig Zander (C). *Motverka hedersvåld och förtryck*. hämtad från https://riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/motverka-hedersvald-och-fortryck_H702405
5. Motion 2019/20:2745 av Juno Blom m.fl. (L). *Liberal politik mot hedersrelaterat våld och förtryck*. Hämtad från https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/liberal-politik-mot-hedersrelaterat-vald-och_H7022745
6. Motion 2019/20:3064 av Johan Forssell m.fl. (M). *Våld i nära relationer och hedersrelaterad brottslighet*. Hämtad från https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/vald-i-nara-relationer-och-hedersrelaterad_H7023064

7. Motion 2019/20:3118 av Ebba Hermansson m.fl. (SD). *Krafttag mot våld och förtryck i hederns namn*. Hämtad från https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/krafttag-mot-vald-och-fortryck-i-hederns-namn_H7023118

8. Motion 2019/20:646 av Désirée Pethrus (KD). *Stoppa det hedersrelaterade våldet*. Hämtad från https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/stoppa-det-hedersrelaterade-valdet_H702646